

INSTITUT ZA STANDARDIZACIJU CRNE GORE

IZVJEŠTAJ O REALIZACIJI PROGRAMA RADA ZA 2023. GODINU

Predlog

Podgorica, _____ 2024. godine

SADRŽAJ:

1	REZIME	3
2	POPIS SKRAĆENICA	4
3	PRAVNI OSNOV	5
4	OSNOVNE INFORMACIJE O INSTITUTU	5
4.1	Djelatnost Instituta.....	6
4.2	Organi Instituta	7
4.3	Organizacija Instituta	7
4.4	Članstvo Instituta u međunarodnim i evropskim organizacijama za standardizaciju i saradnja na regionalnom i nacionalnom nivou	10
4.5	Stručna tijela Instituta	11
4.6	Članstvo u Institutu	12
4.7	Finansiranje Instituta.....	12
5	AKTIVNOSTI INSTITUTA.....	13
5.1	Priprema, donošenje, preispitivanje, povlačenje i održavanje crnogorskih standarda i srodnih dokumenata.....	13
5.2	Izrada Godišnjeg plana donošenja crnogorskih standarda i srodnih dokumenata za 2024. godinu	13
5.3	Prodaja standarda i srodnih dokumenata.....	14
5.4	Informisanje javnosti o crnogorskim standardima i standardizaciji	15
5.4.1	Informisanje putem sajta	15
5.4.2	Informisanje putem Informacionog centra	15
5.5	Edukativne i marketinške aktivnosti	15
5.6	Međunarodna saradnja u oblasti standardizacije.....	22
5.6.1	Međunarodna organizacija za standardizaciju (ISO)	22
5.6.2	Međunarodna elektrotehnička komisija (IEC)	22
5.6.3	Evropski komitet za standardizaciju (CEN) i Evropski komitet za standardizaciju u oblasti elektrotehnike (CENELEC)	23
5.6.4	Evropska organizacija za telekomunikacije - ETSI.....	24
5.6.5	Saradnja sa nacionalnim tijelima za standardizaciju drugih država	25
5.7	Saradnja na nacionalnom nivou	25
5.8	Poslovi podrške državnoj upravi	26
5.9	Ostale aktivnosti.....	26
6	IMOVINA INSTITUTA	27
7	PROSTORNI KAPACITETI.....	27

1 REZIME

Izvještaj o realizaciji Programa rada Instituta za 2023. godinu sadrži osnovne informacije o Institutu za standardizaciju Crne Gore (u daljem tekstu: Institut) koje se odnose na: djelatnost Instituta, organe Instituta, organizaciju Instituta, članstvo Instituta u međunarodnim i evropskim organizacijama za standardizaciju i saradnju na regionalnom i nacionalnom nivou, stručna tijela Instituta, članstvo u Institutu i finansiranje Instituta.

Takođe, sadrži informacije o aktivnostima Instituta u 2023. godini koje se odnose na: pripremu, donošenje, preispitivanje i povlačenje crnogorskih standarda i srodnih dokumenata, izradu Godišnjeg plana donošenja crnogorskih standarda i srodnih dokumenata za 2024. godinu, prodaju standarda i srodnih dokumenata, informisanje javnosti o crnogorskim standardima i standardizaciji, edukativne i marketinške aktivnosti, obuke, međunarodnu saradnju, saradnju sa nacionalnim tijelima za standardizaciju drugih država, saradnju i nove ugovore na nacionalnom nivou, poslove podrške državnoj upravi, informacije o imovini Instituta i ostalim aktivnostima.

Institut je uspješno realizovao ključne ciljeve postavljene Programom rada i Godišnjim planom donošenja crnogorskih standarda i srodnih dokumenata za 2023. godinu, a koji su se, pored ostalog, odnosili na:

- Realizaciju Godišnjeg plana donošenja crnogorskih standarda i srodnih dokumenata za 2023;
- Resertifikaciju Instituta u skladu sa zahtjevima standarda ISO 9001 i ISO/IEC 27001;
- Aktivnosti vezano za sticanje punopravnog članstva u evropskim organizacijama za standardizaciju (CEN/CENELEC);
- Implementiranje i unapređenje informacionog sistema u cilju podrške poslovnim procesima standardizacije, kao i za komunikaciju sa zainteresovanim stranama u cilju edukacije i povećanja primjene standarda u praksi;
- Ispunjavanje obaveza u skladu sa statusom članstva i poboljšanje saradnje sa međunarodnim i evropskim organizacijama za standardizaciju, kao i sa nacionalnim tijelima za standardizaciju drugih država;
- Održavanje saradnje sa organima javne uprave;
- Edukativne i marketinške aktivnosti.

2 POPIS SKRAĆENICA

CAC	Komisija Codex Alimentarius
CEN	Evropski komitet za standardizaciju
CENELEC	Evropski komitet za standardizaciju u oblasti elektrotehnike
CHF	Švajcarski franak
DMS	Dokument menadžment sistem
EN/HD	Evropski standard
ETSI	Evropski institut za telekomunikacione standarde
FAO	Organizacija za hranu i poljoprivredu
ICS	Međunarodna klasifikacija standarda
IEC	Međunarodna elektrotehnička komisija
IKCG	Inženjerska komora Crne Gore
IKT	Informaciono-komunikacione tehnologije
IPA	Instrument pretpristupne pomoći
IPS	Institutova pravila standardizacije
IS	Informacioni sistem
ISME	Institut za standardizaciju Crne Gore
ISO	Međunarodna organizacija za standardizaciju
ISO DEVCO	ISO Komitet za zemlje u razvoju
IT	Informacione tehnologije
ITU	Međunarodna unija za telekomunikacije
MEST	Crnogorski standard i srodni dokument
MMSP	Mikro, mala i srednja preduzeća
NSO	Nacionalna organizacija za standardizaciju
NVO	Nevladina organizacija
PKCG	Privredna komora Crne Gore
PPR	Plan i program rada
SC	Potkomitet
STO	Svjetska trgovinska organizacija
TK (TC)	Tehnički komitet
UNECE	Ekonomska komisija za Evropu Ujedinjenih nacija
UNECE WR.6	UN/ECE Radna grupa za tehničku harmonizaciju i politiku standardizacije
UO	Upravni odbor
WHO	Svjetska zdravstvena organizacija
WTO/TBT	Sporazum o tehničkim preprekama u trgovini STO
OJEU	Službeni list EU

3 PRAVNI OSNOV

Institut za standardizaciju Crne Gore je samostalna neprofitna organizacija osnovana 2007. godine, radi ostvarivanja ciljeva standardizacije i donošenja crnogorskih standarda i srodnih dokumenata, kao i obavljanja drugih poslova iz oblasti standardizacije.

Osnivač Instituta je Vlada Crne Gore (u daljem tekstu: Osnivač).

Zakonom o standardizaciji¹ uređuje se organizovanje i djelatnost nacionalnog tijela za standardizaciju Crne Gore, donošenje, objavljivanje, povlačenje i primjena crnogorskih standarda i srodnih dokumenata i druga pitanja od značaja za standardizaciju.

Članom 18 tačka 6 Zakona data je nadležnost direktoru Instituta da priprema i dostavlja Upravnom odboru Izvještaj o realizaciji Programa rada.

Upravni odbor isti utvrđuje i dostavlja ga Osnivaču na razmatranje i usvajanje.

4 OSNOVNE INFORMACIJE O INSTITUTU

Institut je registrovan u Centralnom registru privrednih subjekata, pod registarskim brojem: 100000144, matičnim brojem/PIB: 02659638, šifrom djelatnosti 8413 – Uređenje poslovanja i doprinos uspješnijem poslovanju u oblasti ekonomije, kao Ostali oblici obavljanja privredne djelatnosti.

Institut u pravnom prometu nastupa samostalno, sa svim pravima i obavezama, u svoje ime i za svoj račun.

Institut je smješten na adresi Jovana Tomaševića br. 6 u Podgorici.

Potreba za uspostavljanjem i stalnim jačanjem sistema standardizacije u Crnoj Gori definisana je kroz sljedeće međunarodne, regionalne i bilateralne sporazume:

- Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju Evropskoj Uniji (SSP), koji se članom 77. odnosi na obavezu jačanja sistema standardizacije u Crnoj Gori;
- Sporazum Svjetske Trgovinske Organizacije o tehničkim preprekama u trgovini (WTO/TBT), koji u Aneksu 3 sadrži Kodeks dobre prakse za izradu, donošenje i primjenu standarda;
- Centralnoevropski Sporazum o slobodnoj trgovini (CEFTA), koji se članom 13. odnosi na obavezu jačanja sistema standardizacije u Crnoj Gori.

Od 29.4.2012. godine Institut obavlja ulogu nacionalne kontakt tačke za notifikaciju standarda u skladu Sporazumom STO o tehničkim barijerama u trgovini. Institut u kontinuitetu ispunjava sve obaveze koje se odnose na Kodeks dobre prakse za izradu, donošenje i primjenu standarda.

Institut za standardizaciju Crne Gore, kao jedino nacionalno tijelo za standardizaciju, ima obavezu i zadatak da osmisli, organizuje i izvrši što bržu harmonizaciju crnogorskih standarda i srodnih dokumenata sa međunarodnim i evropskim standardima i srodnim dokumentima, poštujući pravila

---

¹ Sl. list CG, br. 145/21

standardizacije međunarodnih i evropskih organizacija za standardizaciju uključujući i regulativu EU 1025/2012.

4.1 Djelatnost Instituta

U skladu sa članom 9 Zakona o standardizaciji,² Institut obavlja sljedeće poslove:

- 1) donosi Godišnji plan, Program rada i finansijski plan za narednu godinu (u daljem tekstu: Finansijski plan);
- 2) priprema, donosi, preispituje i povlači crnogorske standarde i srodne dokumente;
- 3) obrazuje i ukida tehničke komitete, stručne savjete i srodna tijela;
- 4) obezbjeđuje usaglašenost crnogorskih standarda i srodnih dokumenata sa međunarodnim i evropskim standardima;
- 5) vodi registar crnogorskih standarda i srodnih dokumenata u svim fazama razvoja;
- 6) učestvuje u izradi i preispitivanju standarda i srodnih dokumenata koje donose međunarodne i evropske organizacije za standardizaciju;
- 7) saraduje sa međunarodnim i evropskim organizacijama za standardizaciju i nacionalnim tijelima za standardizaciju zemalja potpisnica odgovarajućih sporazuma iz oblasti standardizacije i obavlja druge poslove u skladu sa obavezama iz međunarodnih ugovora u oblasti standardizacije koji obavezuju Crnu Goru;
- 8) dostavlja obavještenje, na zahtjev organa državne uprave, o tome da li je u oblasti koja se uređuje tehničkim propisom donijet odgovarajući crnogorski standard ili predstoji njegovo donošenje, odnosno da li postoji odgovarajući međunarodni ili evropski standard;
- 9) obezbjeđuje dostupnost javnosti informacija o crnogorskim standardima, srodnim dokumentima, publikacijama, kao i o standardima i publikacijama odgovarajućih međunarodnih i evropskih organizacija i drugih zemalja i vrši njihovu prodaju;
- 10) djeluje kao informacioni centar za standarde i srodne dokumente, u skladu sa zahtjevima predviđenim odgovarajućim međunarodnim sporazumima i obavezama koje proizilaze iz članstva u odgovarajućim međunarodnim i evropskim organizacijama za standardizaciju;
- 11) zastupa interese Crne Gore u oblasti standardizacije u međunarodnim i evropskim organizacijama za standardizaciju;
- 12) odobrava upotrebu znaka usaglašenosti sa crnogorskim standardima i srodnim dokumentima, u skladu sa pravilima Instituta;
- 13) promovise primjenu crnogorskih standarda i srodnih dokumenata;
- 14) donosi pravila na osnovu kojih se donose, objavljuju, preispituju i povlače crnogorski standardi i srodni dokumenti, a koja se zasnivaju na odgovarajućim međunarodnim,

---

² Zakon o standardizaciji ("Sl. list CG", broj 145/21);

evropskim i crnogorskim standardima i dokumentima međunarodnih i evropskih organizacija za standardizaciju;

- 15) priprema, prihvata i izdaje crnogorske standarde za primjenu tehničkog zakonodavstva;
- 16) uspostavlja i održava bazu podataka o crnogorskim standardima povezanim s tehničkim zakonodavstvom;
- 17) organizuje obuke korisnicima standarda i srodnih dokumenata ili pruža stručnu pomoć za primjenu odnosno ispunjavanje zahtjeva crnogorskih standarda i srodnih dokumenata;
- 18) obezbjeđuje jedinstvene tehničke osnove;
- 19) pruža usluge i obavlja izdavačku djelatnost iz oblasti standardizacije;
- 20) obavlja druge poslove, u skladu sa ovim zakonom i Statutom.

4.2 Organi Instituta

U skladu sa članom 11 Zakona o standardizaciji³ organi Instituta su: Skupština, Upravni odbor i direktor. Organe Instituta (Skupštinu i Upravni odbor) sačinjavaju predstavnici Osnivača i zainteresovanih strana.

Institut je tokom 2023. godine, primjenjivao Zakon o standardizaciji, te kroz svoje poslovne procese i radne aktivnosti, obezbijedio potrebne informacije, dokumentaciju, predlog Programa rada, Godišnjeg plana donošenja crnogorskih standarda i srodnih dokumenata, Finansijskog plana, kao i sve neophodne Izvještaje.

Skupština i Upravni odbor Instituta usvojili su više akata koji su od opšteg značaja za poslovanje i rad Instituta u skladu sa Zakonom o standardizaciji.

Tokom 2023. godine održane su tri sjednice Skupštine Instituta, dok je Upravni odbor Instituta održao ukupno pet sjednica (tri fizičke i dvije elektronske).

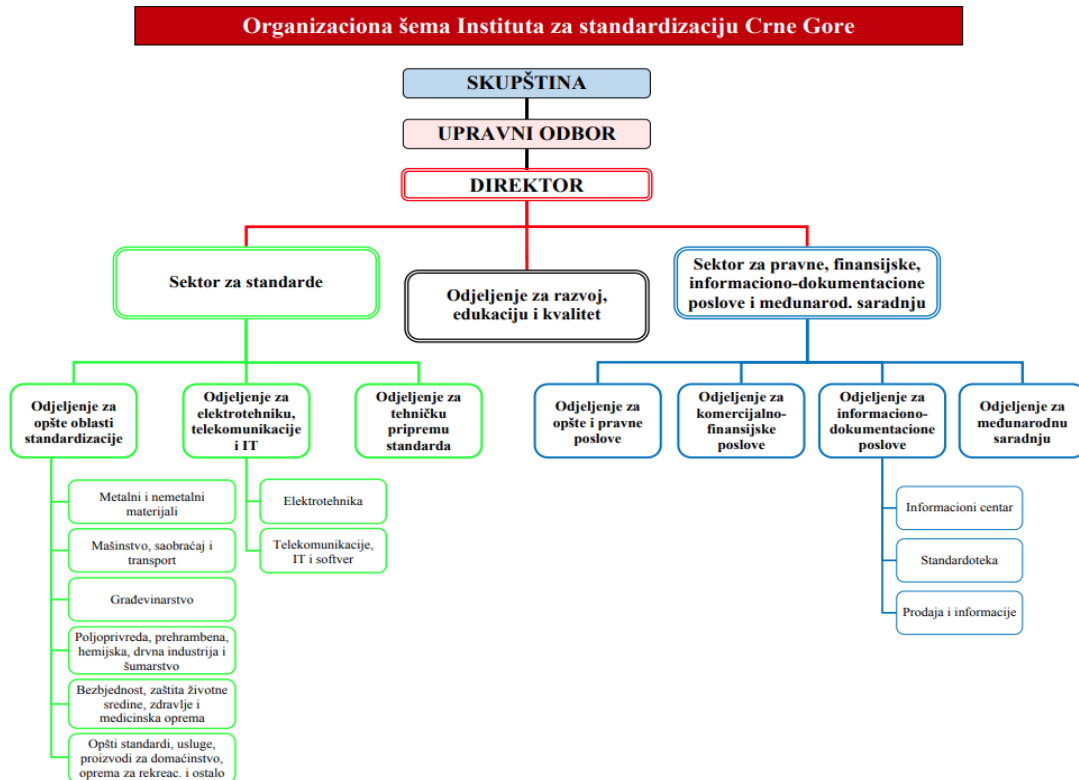
4.3 Organizacija Instituta

Institut za standardizaciju Crne Gore je Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta organizovan kroz tri cjeline kako je predstavljeno na Slici 1.

U Institutu za standardizaciju Crne Gore pored Sektora za standarde i Sektora za pravne, finansijske, informaciono-dokumentacione poslove i međunarodnu saradnju uspostavljeno je i Odjeljenje za razvoj, edukaciju i kvalitet, kao posebna organizaciona jedinica.

---

³ Zakon o standardizaciji („Sl. list CG“, br. 145/21)

Slika 1: Organizaciona šema Instituta

Sektor za standarde obavlja aktivnosti koje se odnose na pripremu, izradu i donošenje crnogorskih standarda i srodnih dokumenata. Te aktivnosti uključuju planiranje i izradu godišnjih programa rada donošenja crnogorskih standarda i srodnih dokumenata, preispitivanja postojećih standarda, njihovu izmjenu i dopunu, izradu radnih materijala, prijedloga prednacrt, nacrt i definitivnih tekstova standarda i srodnih dokumenata kao i organizovanje i sprovođenje javnih diskusija.

Sektor za standarde učestvuje i u izradi godišnjih planova i programa donošenja crnogorskih standarda kao osnove za obezbjeđenje finansijskih sredstava za rad Instituta. Učestvuje u izradi i drugih planova i programa od značaja za rad Instituta, kao i saraduje sa drugim institucijama i međunarodnim organizacijama iz oblasti standardizacije.

Organizuje rad i učestvuje u radu nacionalnih tehničkih komiteta, podkomiteta i radnih grupa. Učestvuje u radu tehničkih komiteta međunarodnih i evropskih organizacija za standarde: Međunarodne organizacije za standardizaciju (ISO), Međunarodne elektrotehničke komisije (IEC), Međunarodne unije za telekomunikacije (ITU), Evropskog komiteta za standardizaciju (CEN), Evropskog komiteta za standardizaciju u oblasti elektrotehnike (CENELEC), Evropske organizacije za telekomunikacije (ETSI), te saraduje sa Ekonomskom komisijom za Evropu Ujedinjenih nacija (UN/ECE) i Radnom grupom za tehničku harmonizaciju i politiku standardizacije (UN/ECE WR.6) i dr.

U skladu sa raspoloživim resursima Sektor učestvuje u procesu edukacije iz oblasti standardizacije u Crnoj Gori.

U skladu sa Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji Instituta za standardizaciju Crne Gore obavljanje poslova Sektora za standarde organizovano je u okviru tri Odjeljenja i to:

I **Odjeljenje za opšte oblasti standardizacije,**

Odjeljenje čini šest odsjeka i to:

- 1) Odsjek za metalne i nemetalne materijale;
- 2) Odsjek za mašinstvo, saobraćaj i transport;
- 3) Odsjek za građevinarstvo;
- 4) Odsjek za poljoprivredu, prehrambenu, hemijsku, drvnu industriju i šumarstvo;
- 5) Odsjek za bezbjednost, zaštitu životne sredine, zdravlje i medicinsku opremu;
- 6) Odsjek za opšte standarde, usluge, proizvode za domaćinstvo, opremu za rekreaciju i ostalo;

II **Odjeljenje za elektrotehniku, telekomunikacije i informacione tehnologije,**

Odjeljenje čine dva odsjeka i to:

- 1) Odsjek za elektrotehniku;
- 2) Odsjek za telekomunikacije, informacione tehnologije (IT) i softver.

III **Odjeljenje za tehničku pripremu standarda.**

Sektor za pravne, finansijske, informaciono-dokumentacione poslove i međunarodnu saradnju obavlja poslove iz domena pravne problematike standardizacije, radno pravnih odnosa zaposlenih, finansijskih poslova, informaciono-dokumentacione podrške Institutu, kao i poslove međunarodne saradnje. Sektor je organizovan kroz četiri odjeljenja koja obavljaju poslove iz nadležnosti Sektora i to:

- 1) **Odjeljenje za opšte i pravne poslove,**
- 2) **Odjeljenje za komercijalno-finansijske poslove,**
- 3) **Odjeljenje za informaciono-dokumentacione poslove,**
  - ❖ Odjeljenje čine tri unutrašnje organizacione jedinice:
    - *Informacioni centar;*
    - *Standardoteka;*
    - *Prodaja i informacije.*
- 4) **Odjeljenje za međunarodnu saradnju.**

U **Odjeljenju za edukaciju, razvoj i kvalitet**, pored ostalog, predviđeni su i poslovi izrade programa i planova razvoja u skladu sa politikom Instituta i učestvovanje u njihovoj realizaciji, izrada godišnjih

planova i programa obuke kadrova Instituta i učešće u njihovoj realizaciji, organizovanje i učešće u procesu edukacije zainteresovanih strana u primjeni standarda, organizovanje seminara i radionica radi popularizacije standardizacije i učešće u njima, učestvovanje u realizaciji projekata pomoći Institutu, učestvovanje u izradi stručnih članaka i drugih dokumenata Instituta.

Zaključno sa četvrtim kvartalom 2023. godine Institut ima ukupno 20 stalno zaposlenih, uključujući i direktora. Tokom 2023. godine poslove vezane za informacioni sistem obavljao je izvršilac po osnovu Ugovora o djelu.

4.4 Članstvo Instituta u međunarodnim i evropskim organizacijama za standardizaciju i saradnja na regionalnom i nacionalnom nivou

Institut, kao jedino nacionalno tijelo za standardizaciju, učestvuje u radu:

- Međunarodne organizacije za standardizaciju (ISO), u kojoj ima status **punopravnog člana** **ima od 01.07.2021.** godine;
- Međunarodne elektrotehničke komisije (IEC), u kojoj ima status pridruženog člana (*Associate member*) od 01.01.2009. godine;
- Evropskog komiteta za standardizaciju (CEN), u kojem ima status pridruženog člana (*Affiliate member*) od 01.07.2008. godine;
- Evropskog komiteta za standardizaciju u oblasti elektrotehnike (CENELEC), u kojem ima status pridruženog člana (*Affiliate member*) od 01.07.2008. godine;
- Evropskog instituta za telekomunikacione standarde (ETSI) u kojem ima status „nacionalne organizacije za standarde (NSO)” od 04.12.2014. godine.

Institut ima potpisane sporazume o poslovno-tehničkoj saradnji sa sljedećim nacionalnim tijelima za standardizaciju:

- Institutom za standardizaciju Srbije (**ISS**) – 16.7.2007. godine,
- Institutom za standardizaciju Bosne i Hercegovine (**BAS**) – 19.11.2007. godine,
- Institutom za standardizaciju Republike Sjeverne Makedonije (**ISRSM**) – 20.12.2022. godine,
- Generalnim direktoratom za standardizaciju Republike Albanije (**DPS**) – 22.6.2009. godine,
- Institutom za standardizaciju Slovenije (**SIST**) – 5.10.2009. godine,
- Hrvatskim zavodom za norme (**HZN**) – 2.9.2010. godine,
- Turskim institutom za standarde (**TSE**) – 19.2.2014. godine,
- Upravom za standardizaciju NR Kine (**SAC**) – 12.9.2016. godine i
- Institutom za standardizaciju Bugarske (**BDS**) – 16.5.2018. godine.

Potpisani sporazumi imaju za cilj unapređenje odnosa i uzajamne saradnje Crne Gore i drugih zemalja potpisnica u oblasti standardizacije, u cilju eliminisanja tehničkih barijera u trgovini, povećanja nivoa bezbjednosti, zaštite zdravlja i života ljudi, kao i unapređenja održivog razvoja i očuvanja životne sredine. Saradnja između institucija potpisnica odvija se kroz razmjenu informacija, eksperata, znanja i iskustva, kao i kroz zajednički rad po raznim pitanjima u oblasti standardizacije.

Važan segment saradnje sa nacionalnim institucijama za standardizaciju drugih država predstavljaju ugovorni odnosi koje Institut ima sa institutima iz Njemačke (**DIN**), Velike Britanije (**BSI**), kao i sa američkim društvom za ispitivanje i materijale (**ASTM International**). Ova ugovorna saradnja

omogućava zainteresovanim stranama da u prostorijama Instituta ostvare uvid u tekst njemačkih, britanskih, odnosno ASTM standarda i da preko Instituta izvrše njihovu nabavku.

Dana 24. januara 2023. godine, Institut za standardizaciju Crne Gore i Ekonomska komisija Ujedinjenih nacija za Evropu (UNECE) potpisali su Deklaraciju za rodno odgovorne standarde i razvoj standarda. Institut za standardizaciju Crne Gore, kao nacionalno tijelo za standarde, odnosno kao organizacija za razvoj standarda ovim potpisivanjem obavezala se da će prepoznati Cilj 5 u Ciljevima održivog razvoja u Agendi za održivi razvoj Ujedinjenih nacija 2030 - postizanje rodne ravnopravnosti i osnaživanje svih žena i djevojaka, kao i da će standarde i proces razvoja standarda učiniti rodno odgovornim.

Na nacionalnom nivou Institut ima sporazume o saradnji sa:

- Privrednom komorom Crne Gore (**PKCG**),
- Mašinskim fakultetom UCG (Centar za kvalitet),
- Zavodom za metrologiju Crne Gore,
- Akreditacionim tijelom Crne Gore – 31.12.2008. godine,
- Direkcijom za razvoj malih i srednjih preduzeća (**MSP**) – 9.10.2013. godine,
- Inženjerskom komorom Crne Gore – 06.11.2015. godine,
- Zavodom za školstvo – 8.9.2016. godine,
- Centrom za razvoj nevladinih organizacija (**CRNVO**) – 27.2.2017. godine,
- Građevinskim fakultetom UCG – 11.9.2017. godine,
- Upravom za javne nabavke Crne Gore – 16.2.2018. godine,
- Upravom za imovinu – 4.2.2019. godine,
- Opštinom Tivat - 13.3.2019. godine,
- Crnogorskim udruženjem poslodavaca (**CUP**) – 24.11.2022. godine,
- JU SSŠ "Spasoje Raspopović" - 10.02.2023. godine,
- Savezom sindikata Crne Gore (**SSCG**) i Unijom slobodnih sindikata Crne Gore (**USSCG**) - 24.07.2023. godine.

Cilj saradnje je dalje jačanje institucionalnih kapaciteta, kao i planiranje i sprovođenje aktivnosti od obostranog interesa, a koje su značajne za crnogorsku privredu i društvo.

4.5 Stručna tijela Instituta

Institut organizuje poslove standardizacije u okviru stručnih tijela koja prate rad i učestvuju u radu stručnih tijela međunarodnih i/ili evropskih organizacija za standardizaciju.

Prepoznajući prioritetne oblasti za standardizaciju, koje su od interesa za Crnu Goru, Institut je do sada formirao ukupno 17 tehničkih komiteta od kojih je 16 aktivnih.

Tehnički komiteti imaju preko 170 članova, sa visokom stručnom spremom, iz različitih oblasti. Članovi su predstavnici različitih zainteresovanih strana (organi državne uprave, naučno-obrazovne institucije, NVO, privredna društva, PKCG, IKCG, mala i srednja preduzeća...)

Da bi se ispoštovale obaveze nacionalnog tijela za standardizaciju prema evropskim i međunarodnim organizacijama, pored tehničkih komiteta Instituta usvajanje publikovanih evropskih standarda na nacionalnom nivou obavlja i Stručni savjet za standarde.

Napomena: Više informacija o radu stručnih tijela Instituta dato je u Izvještaju o realizaciji Godišnjeg plana donošenja crnogorskih standarda i srodnih dokumenata za 2023. godinu.

4.6 Članstvo u Institutu

Radi ostvarivanja interesa u vezi sa crnogorskom standardizacijom, svako privredno društvo, drugo pravno lice ili preduzetnik koji su osnovani po propisima Crne Gore, kao i fizičko lice koje je državljanin Crne Gore, može biti član Instituta. Prava i obaveze članova bliže su uređeni Pravilnikom o članstvu.

Status člana Instituta u 2023. godini, imale su sljedeće organizacije:

1. Privredna komora Crne Gore,
2. Građevinski fakultet, UCG,
3. Mašinski fakultet, UCG,
4. Institut Sigurnost d.o.o. - Podgorica,
5. ABG Test d.o.o. - Podgorica,
6. Knauf d.o.o. - Podgorica,
7. Montinspekt d.o.o. - Podgorica,
8. Građevinski institut Montenegro doo - Podgorica,
9. Institut za javno zdravlje Crne Gore,
10. JU Zavod za geološka istraživanja,
11. Jugopetrol AD - Podgorica,
12. Zavod za metrologiju – Podgorica,
13. Inženjerska komora Crne Gore – Podgorica,
14. EPCG – Nikšić,
15. Institut za transport – Podgorica.

Određenom broju članova Instituta je prestalo članstvo tokom 2023. godine iz razloga što nije uredno izmirena članarina shodno Pravilniku o članstvu Instituta za standardizaciju Crne Gore.

4.7 Finansiranje Instituta

U 2023. godini Institut za standardizaciju Crne Gore finansirao se u skladu sa članom 20 Zakona o standardizaciji⁴, kojim je predviđeno da se sredstva za rad Instituta obezbjeđuju iz budžeta Crne Gore.

Prihodi koji se ostvare naplatom članarina u Institutu, prodajom crnogorskih standarda, srodnih dokumenata i drugih publikacija, pružanjem usluga od strane Instituta i drugi prihodi ostvareni u skladu sa zakonom su prihodi budžeta Crne Gore.

Sredstva iz stava 1 ovog člana obezbjeđuju se za sprovođenje aktivnosti utvrđenih Programom rada i Godišnjim planom, plaćanje članarine međunarodnim i evropskim organizacijama za standardizaciju i sprovođenje međunarodne saradnje u ime Crne Gore u oblasti standardizacije.

Od 01.01.2023. godine Institut je uvršten u potrošačke jedinice budžeta i poslovanje Instituta tokom 2023. godine obavljano je preko trezora.

---

⁴ Sl. list CG, br. 145/21 od 31.12.2021

Zakonom o budžetu⁵ za 2023. godinu, Institutu za standardizaciju Crne Gore dodijeljena su sredstva kroz:

- *Program 15 030* Industrijski i regionalni razvoj
- *Potprogram 15 030 002* Standardizacija i akreditacija
- *Aktivnost 15 030 002 002* Razvoj i usvajanje standarda

Od Finansijskim planom predviđenih 525.000,00 €, Institutu je opredijeljeno 510.000,00 € odnosno 15.000,00€ manje. Za taj iznos umanjena je stavka „Bruto zarade i doprinosi na teret poslodavca, što je bio ograničavajući faktor za prijem kadra koji je preporučen od strane eksternih eksperata CEN/CENELEC tokom njihove posjete 2022. godine.

Shodno Zakonu, prihodi koje je Institut ostvarivao obavljanjem sopstvene djelatnosti uplaćivani su, takođe, direktno na račun Državnog trezora.

Napomena: Više informacija nalazi se u Finansijskom izvještaju za 2023. godinu.

5 AKTIVNOSTI INSTITUTA

Institut je tokom 2023. godine uspješno realizovao sve aktivnosti postavljene Programom rada i Planom donošenja crnogorskih standarda i srodnih dokumenata za 2023. godinu.

5.1 Priprema, donošenje, preispitivanje, povlačenje i održavanje crnogorskih standarda i srodnih dokumenata

Crnogorski standardi nastaju preuzimanjem međunarodnih standarda (standarda koje su donijele međunarodne organizacije za standardizaciju – ISO, IEC i ITU), evropskih standarda (standarda koje su donijele evropske organizacije za standardizaciju – CEN, CENELEC i ETSI), standarda koji su nastali zajedničkim radom međunarodnih i evropskih organizacija za standardizaciju, nacionalnih standarda drugih zemalja, ali i razvojem i donošenjem izvornih crnogorskih standarda.

Planom donošenja crnogorskih standarda i srodnih dokumenata **za 2023. godinu** bilo je predviđeno donošenje minimum **2200 MEST**.

Institut je zaključno sa decembrom 2023. godine publikovao ukupno 2221 MEST standarda i srodnih dokumenata.

Napomena: Više informacija o procesu pripreme, donošenja, preispitivanja, povlačenja i održavanja crnogorskih standarda i srodnih dokumenata nalazi se u Izvještaju o realizaciji Godišnjeg plana donošenja crnogorskih standarda i srodnih dokumenata za 2023. godinu.

5.2 Izrada Godišnjeg plana donošenja crnogorskih standarda i srodnih dokumenata za 2024. godinu

Radi obezbjeđenja ulaznih elemenata za izradu Godišnjeg plana Institut se, u junu mjesecu 2023. godine, preko zvaničnog sajta obratio javnosti, a pisanim putem su kontaktirana ministarstva Vlade

⁵ Sl. list CG, br. 152/22 od 30.12.2022, 106/23 od 29.11.2023

Crne Gore da dostave spisak standarda koji su potrebni za sprovođenje tehničkih i drugih propisa u oblastima za koje su nadležna određena ministarstva.

Ministarstvo odbrane, Uprava za statistiku i Državna revizorska institucija su obavijestili Institut da za njihovo poslovanje ne postoji potreba za usvajanjem novih standarda.

Crnogorski elektrodistributivni sistem - CEDIS (Sektor za regulatorne poslove i odnose sa korisnicima), Zavod za metrologiju i CGES su iskazali potrebu za određenim standardima i oni koje prethodno nijesu donešeni uključeni su u Godišnji plan za 2024. godinu.

Godišnji plan za 2024. godinu obuhvata 16 pojedinačnih planova donošenja crnogorskih standarda i srodnih dokumenata koje su pripremili tehnički komiteti Instituta zaključno sa junom 2023. godine. Pored evropskih i međunarodnih standarda čiji će se razvoj pratiti od strane Institutovih tehničkih komiteta, Godišnjim planom su obuhvaćeni i evropski standardi koji su u prethodnom periodu publikovani.

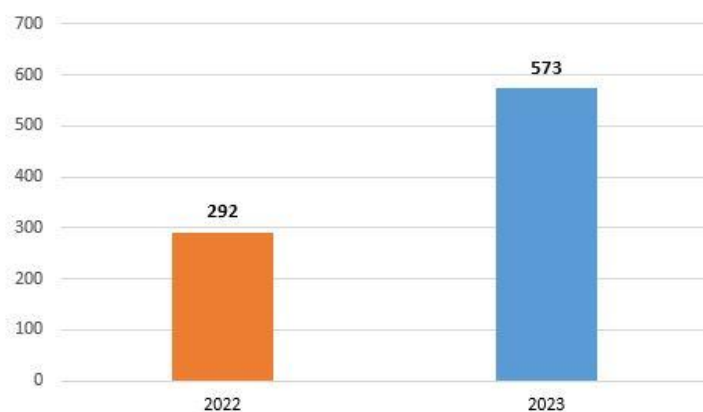
Godišnji plan za 2024. godinu obuhvata ukupno 2228 standarda i srodnih dokumenata koji se nalaze u različitim fazama razvoja. Institut će učestvovati u izradi evropskih i međunarodnih standarda koji još nijesu publikovani na evropskom i međunarodnom nivou, u skladu sa obavezama koje nameće status članstva u stručnim tijelima ISOa, CENa i CENELECa.

5.3 Prodaja standarda i srodnih dokumenata

Odjeljenje za razvoj, edukaciju i kvalitet je organizovalo tribine, panel diskusije i okrugle stolove edukativno-informativnog karaktera koje su tokom 2023. godine unaprijedili imidž ISME na fonu promocije standardizacije i došlo je do rasta prodaje standarda i srodnih dokumenata za 96.23% u odnosu na prethodnu godinu.

Tokom 2023. godine prodato je **573** standarda i srodna dokumenta. Najznačajniji kupci standarda bili su: Akreditaciono tijelo CG, Crnagoraput, Institut za javno zdravlje, Institut Sigurnost, CETI, MM Institut Kotor i drugi.

Prodaja standarda može da bude pokazatelj primjene standarda unutar zemlje kako bi se podstakao međunarodni trgovinski i ekonomski rast. Institut promoviše korišćenje standarda tako što ih čini pristupačnijim na lokalnom nivou i nadgleda primjenu na osnovu prodaje standarda.

Dijagram 1: Prikaz prodatih standarda tokom 2022. i 2023. godine

5.4 Informisanje javnosti o crnogorskim standardima i standardizaciji

Javnost je u kontinuitetu informisana o crnogorskim standardima u pripremi, o javnim raspravama u vezi sa nacrtima crnogorskih standarda, kao i o donešenim crnogorskim standardima. Institut je putem sajta www.isme.me, časopisa PKCG i IKCG, i preko medija obavještavao javnost o aktuelnim tokovima u oblasti standardizacije, a organizovali su se i razni događaji.

5.4.1 Informisanje putem sajta

U cilju informisanja javnosti o nacrtima crnogorskih standarda i srodnih dokumenata, na internet portalu Instituta (www.isme.me) objavljujane su informacije o javnim raspravama i omogućeno je davanje komentara svim zainteresovanim stranama.

Uz poštovanje propisanog vremena trajanja javne rasprave (60 dana), a u skladu sa Godišnjim planom donošenja crnogorskih standarda i srodnih dokumenata u 2023. godini putem ISME web sajta objavljeno je ukupno 5 javnih rasprava.

Tokom javnih rasprava Institut nije dobio bitnije komentare i sugestije koji bi mogli dovesti do obustavljanja ili odlaganja donošenja nekog crnogorskog standarda.

Zaposleni Instituta su propratili sve važne datume koji se odnose na određena područja standardizacije pripremajući informacije koje su se objavljivale na sajtu Instituta, kao i o događajima na kojima su učestvovali predstavnici Instituta u cilju informisanja javnosti o značaju standardizacije i važnosti implementacije u svim oblastima djelovanja u Crnoj Gori.

5.4.2 Informisanje putem Informacionog centra

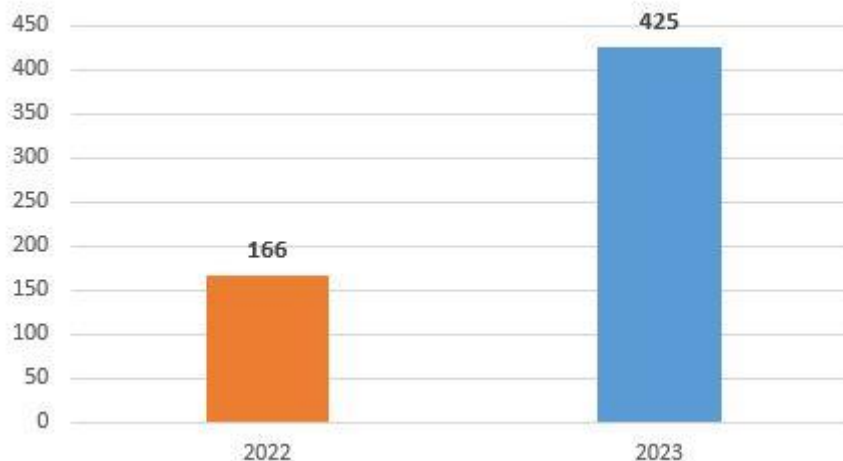
Pored navedenih aktivnosti Institut je preko Info centra pružao informacije u vezi sa standardima i standardizacijom. Tokom prošle godine odgovoreno je na više od **450** upita koji su pristigli putem telefona, e-maila ili koji su ostvareni direktnom komunikacijom sa zainteresovanim stranama u prostorijama Instituta.

5.5 Edukativne i marketinške aktivnosti

Podizanje svijesti o standardima i značaju primjene standarda u praksi direktno utiče na podizanje kvaliteta i konkurentnosti procesa, proizvoda i usluga malih i srednjih preduzeća i ostalih zainteresovanih strana.

Institut teži intenzivirati saradnju sa mikro, malim i srednjim preduzećima, u cilju promocije standardizacije i edukacije ove ciljne grupe u skladu sa dobrom praksom EU iskazanom kroz regulativu 1025/12, član 6 stav 3 i član 24. Zahtjev regulative je da CEN/CENELEC član Evropskoj komisiji, preko CEN/CENELECa, podnosi godišnji izvještaj o svim sprovedenim aktivnostima u odnosu na MSP.

Institut je tokom 2023. godine, u organizaciji Odjeljenja za razvoj, edukaciju i kvalitet, realizovao 11 događaja tj. promotivnih aktivnosti sa ciljem da se privredni akteri edukuju po pitanju standardizacije. Događajima je prisustvovalo ukupno 425 predstavnika zainteresovanih strana iz svih krajeva Crne Gore, što je za 156.02% više u odnosu na 2022. godinu (Grafik 2).

Dijagram 2: Prikaz učešća zainteresovanih strana na obukama i panel diskusijama

U okviru projekta IPA 2020, održan je ciklus seminara za predstavnike mikro, malih i srednjih preduzeća (u daljem tekstu: MMSP) na temu: „Uloga i značaj standardizacije u funkciji mikro, malih i srednjih preduzeća“.

MMSP su neizostavni segment u svim oblastima privrednih aktivnosti. Oni su pokretači privrede, kreatori novih radnih mjesta i tokova kapitala, čija se uloga ogleda u razvoju konkurentnosti na nacionalnom nivou, kao i unaprijeđenja međunarodnog poslovanja domaće privrede i obezbjeđivanja uspješnog tržišnog pozicioniranja crnogorskih preduzeća na međunarodnim tržištima.

Iz tog razloga, jedna od prioritarnih programskih aktivnosti koje ISME definiše u svom godišnjem programu rada koja proističe iz „Akcionog programa ISME za unapređenje poslovanja MMSP u Crnoj Gori primjenom standarda za period 2022 – 2024. godine“ je da informativno – edukativnim aktivnostima i programskim sadržajima doprinosi kreiranju i unapređenju ambijenta u kom će se prepoznati „obaveza“ i poslovni interes MMSP za veću primjenu standarda u svom poslovanju.

S tim u vezi, ISME je po prvi put organizovao aktivnosti ovog tipa i u drugim gradovima Crne Gore, ne samo u Podgorici, sve u cilju animiranja što većeg broja MMSP. U tom cilju održana su tri seminara na regionalnom nivou, i to u:

- Nikšiću 30. maja 2023. godine (32 učesnika),
- Bijelom Polju 01. juna 2023. godine (20 učesnika)i
- Podgorici 02. juna 2023. godine (38 učesnika).

Na seminarima su obrađivane sljedeće teme:

- Koje koristi standardi donose MMSP;
- Otvaranje poslovnih potencijala primjenom standarda;
- Značaj tehničkog zakonodavstva i standardizacije u trgovini (uklanjanje tehničkih barijera u trgovini);
- Praksa iz Slovenije u vezi sa standardizacijom za MMSP;

- Predstavljanje zainteresovanih strana u evropskoj standardizaciji: SBS – Standardizacija MMSP preduzeća;
- Standardizacija i inovacije;
- Prezentacija studije slučaja.

Posjećenost seminara potvrđuje ispravnost koncepta da se seminar po prvi put na ovakav način organizuje i u drugim opštinama, a ne samo u Podgorici.

Cilj seminara je bio prepoznavanje vrijednosti i relevantnosti standarda od strane predstavnika MMSP uz identifikovanje konkretnih benefita koje će imati MMSP u svom poslovanju od implementacije i primjene standarda, jačanja konkurentnosti MMSP na crnogorskom i međunarodnom tržištu primjenom standarda u svom poslovanju i pospješivanja izvoza proizvoda i usluga MMSP na regionalnom i jedinstvenom tržištu EU.

U okviru projekta IPA 2020 „Povećanje kapaciteta institucija nadležnih za harmonizaciju i implementaciju EU zakonskog okvira u oblasti konkurentnosti i inovativnosti”, Institut za standardizaciju Crne Gore je organizovao pet aktivnosti informativno - edukativnog karaktera na različite teme. Prisustvo velikog broja učesnika potvrđuju aktuelnost i kvalitet odabranih tema.

Seminaru na temu: “Stanje u evropskoj standardizaciji” prisustvovalo je 50 predstavnika MMSP i institucija javnog sektora. Seminar je realizovan u periodu od 8. do 9. februara 2023. godine. Kvalitet organizovanja seminara ogledao se u činjenici da su učesnici dvodnevnog seminara pored predstavnika MMSP, bili i predstavnici najvažnijih institucija u Crnoj Gori, koji su učesnici procesa u nadležnim vladinim institucijama koji kreiraju ambijent od značaja za MMSP. To su predstavnici Vlade Crne Gore: Ministarstvo za ekonomski razvoj, Ministarstvo evropskih poslova, Ministarstvo zdravlja, Ministarstvo kapitalnih investicija i Uprave za bezbjednost hrane Crne Gore i Uprave za inspeksijske poslove, zatim predstavnici Agencije za elektronsku i poštansku djelatnost, kao i akademske zajednice, tj. Univerziteta Crne Gore, kao i veoma važne asocijacije privrednika poput Privredne komore Crne Gore, Crnogorskog udruženja poslodavaca, kao i najveće kompanije u državnom vlasništvu države Crne Gore - Elektroprivrede Crne Gore.

Okrugli sto na temu: „Sertifikacija u oblasti građevinskih proizvoda – standardi za beton (agregat), realizovan je 21. aprila 2023. godine, a događaju je prisustvovalo 28 učesnika. Predsjednica nacionalnog tehničkog komiteta za građevinske proizvode bila je panelista, dok je sekretarka komiteta održala uvodnu riječ ispred Instituta.

Okrugli sto je imao za cilj podizanje svijesti o značaju primjene standarda koji obezbjeđuju kvalitet, unapređujući međunarodnu trgovinu otklanjanjem tehničkih prepreka, kao i značaj i benefite primjene standarda po kojima se vrši sertifikacija građevinskih proizvoda, što je u Crnoj Gori trenutno izuzetno aktuelno zbog ekspanzije sektora građevine. Svrha sertifikacije građevinskih proizvoda je da se obezbijedi svim zainteresovanim stranama sigurnost da proizvod ispunjava specifične zahtjeve koje propisuju standardi.

Panel diskusija na temu: “Informaciona bezbjednost u svijetlu primjene standarda 27k”. realizovana je 11. maja 2023. godine događaju je prisustvovalo 35 učesnika. Okrugli sto je imao za cilj podizanje svijesti o značaju razvoja informacione bezbjednosti u svim segmentima našeg društva primjenom standarda, polazeći od činjenice koja ukazuje na konkurentne prednosti koje implementacija

standarda iz „porodice 27k“ može pružiti organizaciji koja ih pravilno implementira. Značaj ove teme inicirane od strane ISME kao i uspjeh organizovanja ovog okruglog stola uz podršku IPA fondova (EPRD konzorcijum) potvrđuje i činjenica izuzetno velikog interesovanja predstavnika najvažnijih institucija iz ove oblasti čiji predstavnici su prisustvovali ovom događaju.

Panel diskusija na temu: “Uloga standarda ISO 14001 u upravljanju otpadom” realizovana je 12. oktobra 2023. godine. Navedena tema je takođe prepoznata kao veoma značajna za Crnu Goru što se kao i u prethodnim događajima, pokazalo opravdanim i kroz veliko interesovanje i učestvovanje u okviru panel diskusije na kojem događaju je učestvovalo 66 učesnika. Moderator panel diskusije bio je predsjednik ISME/TK 010. Sekretarka komiteta ISME/TK 010 predstavila je nacionalni komitet ISME/TK 010 i upoznala prisutne o značenju standarda i standardizacije.

Panel na temu “Standard MEST ISO 45001 u funkciji poboljšanja bezbjednosti i zdravlja na radu” realizovan je 10. novembra 2023. godine. Ovom panelu sa veoma značajnom i aktuelnom temom prisustvovalo je 40 učesnika, a nakon sadržajnih izlaganja i konstruktivne rasprave usvojeni su zaključci da Implementacija ISO 45001 u malim i srednjim preduzećima može doprinijeti poboljšanju kvaliteta rada, povećanju efikasnosti i ukupnoj bezbjednosti na radu, pa je važno sagledati konkretne troškove implementacije i dugoročne prednosti, posebno uzimajući u obzir da 99% preduzeća u Crnoj Gori čine MMSP. Implementacija ISO 45001 donosi analizu troškova i benefita, što je posebno važno za mala i srednja preduzeća.

Obuka na temu: “Standardi za bezbjednost i kvalitet hrane” održana je 28. 11. 2023. godine, obuci je prisustvovalo 20 učesnika. Cilj obuke bio je upoznavanje sa standardima za bezbjednost i kvalitet hrane sa akcentom na različite zahtjeve koje je neophodno ispuniti u okviru različitih šema sertifikacije standarda kao i razvoj svijesti o značaju primjene standarda za različite vrste hrane i različita tržišta.

Obuka na temu: "ISO 14001 u kontekstu globalnih inicijativa vezanih za životnu sredinu" održana je 14. 12. 2023. godine, obuci je prisustvovao 31 učesnik. Cilj obuke bio je da se učesnici upoznaju sa najvažnijim elementima ovog standarda, kao i sa smjernicama i sugestijama šta je svaka organizacija u obavezi da definiše, koje se mjere i rizici mogu preduzeti kako bi se negativni uticaji na životnu sredinu smanjili i u konačnom eliminisali.

Obuka na temu: “Standardi - MEST EN ISO/IEC 27001:2023 i MEST EN ISO/IEC 27002:2023 održana je 20. 12. 2023. godine, obuci je prisustvovao 31 učesnik. Cilj obuke bio je upoznavanje sa standardima 27k, pojmovima, namjenom, značajem, razmatranja nove verzije standarda MEST ISO/IEC 27001 i MEST ISO/IEC 27002, kao i čemu je razlika i koje su prednosti novih verzija standarda.

Zaposleni u svim sektorima Instituta uzeli su učešće u svim obukama koje je Institut organizovao za eksterne zainteresovane strane tokom cijele 2023. godine. Osnovni kriterijum za učešće bila je zainteresovanost za predmetnu oblast i teme koje su se obrađivale na obukama.

U okviru projekta IPA 2020 „Povećanje kapaciteta institucija usaglašavanjem i sprovođenjem pravnih tekovina Evropske unije u oblasti konkurentnosti i inovacija” organizovane su obuke, radionice i okrugli stolovi koji su medijski ispraćeni kroz:

[Gostovanje direktora Instituta, emisija "Za dobro jutro", TV 777 | 21.12.2023.](#)

[Gostovanje direktora Instituta, emisija "Naše jutro" TV Nikšić | 17.11.2023.](#)

[Panel diskusija "Standard MEST ISO 45001 u funkciji poboljšanja bezbjednosti i zdravlja na radu", emisija "Budilnik" | 10.11.2023.](#)

[Panel diskusija "Standard MEST ISO 45001 u funkciji poboljšanja bezbjednosti i zdravlja na radu", Crnogorski portal | 10.11.2023.](#)

[Panel diskusija "Standard MEST ISO 45001 u funkciji poboljšanja bezbjednosti i zdravlja na radu", Gradski.me | 10.11.2023.](#)

[Panel diskusija "Standard MEST ISO 45001 u funkciji poboljšanja bezbjednosti i zdravlja na radu", Lice Podgorice | 10.11.2023.](#)

["Bezbjedno i zdravo radno mjesto da se poštuje na svim nivoima", CDM | 10.11.2023.](#)

[Panel diskusija "Standard MEST ISO 45001 u funkciji poboljšanja bezbjednosti i zdravlja na radu", Adria.tv | 10.11.2023.](#)

[Panel diskusija "Uloga standarda ISO 14001 u upravljanju otpadom", Crnogorski portal | 12.10.2023.](#)

[U Crnoj Gori još uvijek nije uspostavljen funkcionalan, integralan sistem upravljanja otpadom, CDM | 12.10.2023.](#)

[Panel diskusija "Uloga standarda ISO 14001 u upravljanju otpadom", Adria.tv | 12.10.2023.](#)

[Dan Instituta, 11.05.2023. god, CDM portal](#)

[Okrugli sto "Sertifikacija u oblasti građevinskih proizvoda – standardi za beton/agregat-asfalt", Mina News.](#)

Takođe, zaposleni su prisustvovali i drugim obukama kao i obukama koje su organizovane od strane Privredne komore Crne Gore.

U periodu od 07. do 09. juna, u Taškentu, Uzbekistan, u organizaciji Međunarodne organizacije za standardizaciju (ISO) i domaćina Uzbekistanske agencije za tehničku regulaciju (O'ZTTSA), organizovana je regionalna radionica za izradu rodnog akcionog plana organizacije (GAP). Na radionici je učešće uzelo preko trideset učesnika iz petnaest zemalja u razvoju. Institut za standardizaciju Crne Gore predstavljale su šefica Odjeljenja za međunarodnu saradnju i stručna saradnica u Odjeljenu za razvoj, edukaciju i kvalitet.

U septembru su održana dva virtuelna sastanka između predstavnika ISO Odjeljenja za izgradnju kapaciteta i eksperata za rodnu ravnopravnost i Instituta za standardizaciju Crne Gore. ISME tim za pitanja rodne ravnopravnosti je inkorporirao i definisao u velikom procentu aktivnosti oslanjajući se prvenstveno na smjernice koje su predstavljene na ISO radionici u Taškentu (6/7/8 juna 2023. godine), na taj način je postao jedna od rijetkih ISO članica koje su dale mjerljiv i izuzetno kvalitetan doprinos izradi akcionog plana, koji se nalazi na sajtu Međunarodne organizacije za standardizaciju.

Dana 17.02.2023. godine vodeća inženjerka u Odsjeku za poljoprivredu, prehrambenu, hemijsku, drvenu industriju i šumarstvo, održala je predavanje na temu "Standardizacija u Crnoj Gori u oblasti prehrambene tehnologije MEST EN ISO 22000:2019". Predavanje je održano u prostorijama JU SSŠ "Spasoje Raspopović" učenicima i nastavnicima koji predaju stručne predmete iz te oblasti.

U periodu od 15. - 18.02.2023. godine na Žabljaku je održana 27. međunarodna naučno-stručna konferencija „INFORMACIONE TEHNOLOGIJE 2023” gdje su predstavnici Instituta uzeli učešće kroz izlaganje i diskusiju na temu “Standardizacija iz oblasti informacione bezbjednosti”.

Dana 24.04.2023. godine, povodom Svjetskog dana zaštite i zdravlja na radu, Institut su posjetili učenici srednje stručne škole "Spasoje Raspopović". Tokom edukativne posjete učenici su imali priliku da se kroz prezentaciju sekretarke, upoznaju sa radom nacionalnog Komiteta. Kroz interaktivnu komunikaciju sa prisutnima bilo je riječi o standardizaciji, standardima i koristima od njihove primjene. Posebna pažnja posvećena je standardu MEST ISO 45001:2018 Sistemi menadžmenta zaštitom zdravlja i bezbjednošću na radu - Zahtjevi sa uputstvom za upotrebu. Značaj ove teme za cjelokupno društvo prezentovan je i kroz kratke animirane video materijale. Učenici su dobili prevedenu ISO brošuru o navedenom standardu, koja je dostavljena i školi u elektronskoj formi za potrebe edukacije učenika.

Institut za standardizaciju Crne Gore je kao društveno odgovorna Institucija objavom na društvenim mrežama i sajtu instituta ispratio i obilježio sljedeće međunarodno priznate dane:

- Međunarodni dan obrazovanja 2023. (24. januar), pod sloganom „Ulagati u ljude, dati prioritet obrazovanju“,
- Svjetski dan zdravlja, (7. april), pod sloganom „Zdravlje za sve“,
- Svjetski dan planete Zemlje, (22. april), pod sloganom „Investirajmo u našu planetu“,
- Svjetski dan obnovljivih izvora energije, (26. april),
- Svjetski dan telekomunikacija i informacionog društva, (17. maj),
- Svjetski dan zaštite životne sredine, (5. jun),
- Svjetski dan bezbjednosti hrane, (7. jun), na temu „Standardi o bezbjednosti hrane spašavaju živote“,
- Svjetski dan mikro, malih i srednjih preduzeća, (MMSP), (27. jun).

Dana 10.05.2023. godine, Institut za standardizaciju Crne Gore je u saradnji sa Crvenim krstom Crne Gore obilježio dan osnivanja u vidu obuke prve pomoći za zaposlene Instituta koju su sproveli instruktori CKCG, u prostorijama Crvenog Krsta. Zaposleni Instituta su imali priliku da čuju korisne informacije vezane za pružanje prve pomoći, u slučaju potencijalnih nemilih događaja. Kroz društvenu odgovornost stavljen je akcenat na dio aktivnosti upoznavanja sa osnovama prve pomoći, koji je jako važan kako za sve institucije, tako i za svakog pojedinca. Ova obuka i cjelokupna organizacija istog, samo su nastavak i pospješivanje dobrih praksi i uspješne saradnje ove dvije institucije kroz razmjenu znanja i iskustava. Ovaj vid saradnje Institut će nastojati da opravda kroz primjenu velikog broja usvojenih standarda od strane stručnih tijela Instituta iz raznih oblasti vezanih za pomenutu temu.

Pored prethodno navedenih aktivnosti Institut je preko svojih predstavnika učestvovao u radu i promovisao značaj i ulogu standarda na sljedećim događajima:

U hotelu Hilton, 07. marta 2023. godine, održana je stručna konferencija posvećena zaštiti od požara, na temu "EU klasifikacija građevinskih konstrukcija, elemenata i materijala", u organizaciji kompanije Knauf. Učešće je uzela i predstavnica Instituta, vodeća inženjerka u Institutu na Odsjeku za građevinarstvo, prezentujući temu "Standardizacija u oblasti građevinskih proizvoda". Kroz svoje izlaganje predstavnica Instituta naglasila je značaj primjene standarda u oblasti Zaštite građevina od požara, osvrnuvši se na standarde koji se tiču dejstva požara na konstrukcije, a objavljeni su u sklopu standarda Eurokodovi. Takođe se osvrnula i na standarde publikovane u sklopu rada Tehničkog komiteta ISME/TK 009: Građevinski proizvodi, kao i na standarde vezane za zaštitu od požara u zgradama, koji su objavljeni u okviru rada Stručnog savjeta za standarde – ISME/SSS/SC 3 - oblast građevinarstva.

Dana 29. i 30. marta održan je GIZ regionalni sastanak EU4 BUSINESS: “Podsticanje zajedničkog regionalnog tržišta kroz infrastrukturu kvaliteta i e-trgovinu”. U ovom projektu učestvovali su zemlje potpisnice CEFTA sporazuma, među kojima je i Crna Gora. Učešće u ovom regionalnom projektu je imao i Institut za standardizaciju Crne Gore, ispred kojeg su prisustvovali direktor Instituta i vodeća inženjerka u Sektoru za standardizaciju iz oblasti elektrothnike. Regionalni sastanak pružio je priliku da se razmijene mišljenja o spremnosti institucija infrastrukture kvaliteta (metrologija, standardizacija, akreditacija, tržišni nadzor) uz podršku tijela za ocjenjivanje usaglašenosti i proizvođača u postupcima ocjenjivanja usaglašenosti električnih proizvoda obuhvaćenih LVD i EMC direktivama. Tokom sastanka predstavljen je koncept Regionalne mreže infrastrukture kvaliteta, sa davanjem predloga mogućeg operativnog modela i međusobne saradnje na regionalom nivou.

U periodu od 06. do 07. juna, u Draču, Albanija, u okviru projekta „EU4Business: Podsticanje zajedničkog regionalnog tržišta kroz infrastrukturu kvaliteta i e-trgovinu“ održan je regionalni sastanak predstavnika institucija Infrastrukture kvaliteta (QI) država članica Centralnoevropskog sporazuma o slobodnoj trgovini (CEFTA). Program su kofinansirali Evropska unija (EU) i Savezno ministarstvo za ekonomsku saradnju i razvoj Njemačke (BMZ), a implementirao GIZ, Otvoreni regionalni fond za vanjsku trgovinu (ORF FT).

U ime Instituta prisustvovali su direktor Instituta i vodeći inženjer u Sektoru za standarde. Cilj sastanka bio je jačanje regionalne ekonomske integracije između CEFTA strana podržavanjem implementacije regionalnog Akcionog plana tržišta u oblasti infrastrukture kvaliteta (QI) i e-trgovine.

Direktor Instituta i vodeći inženjeri u sektoru za standarde, prisustvovali su GIZ radionici na temu: „Rezultati procjene usklađenosti električnog i mašinskog sektora CG sa EU regulativom“, u organizaciji njemačkog društva za međunarodnu saradnju (GIZ) sa Ministarstvom ekonomskog razvoja i turizma i Privrednom komorom Crne Gore, dana 29.06.2023. godine u Privrednoj komori Crne Gore. Ova radionica predstavlja jednu od aktivnosti koju je GIZ implementirao preko svog projekta pod nazivom „EU4Business: Jačanje zajedničkog tržišta kroz sisteme infrastrukture kvaliteta i elektronske trgovine“. Cilj ovog projekta je harmonizacija sa zahtjevima Evropske unije, jačanje saradnje i slobodne trgovine u okviru CEFTA-e, kao i da se obezbijedi da proizvodi koji se stavljaju na tržište budu usklađeni sa relevantnim evropskim zahtjevima i sigurni za potrošače. Vodeći inženjer u Sektoru za standarde održao je prezentaciju, u cilju predstavljanja podrške privredi od strane institucija infrastrukture kvaliteta.

Tokom 2023. godine promovisana je standardizacija u oblasti turizma od strane predsjednice, sekretarke i članova ISME/TK 011 na način što su organizovana gostujuća predavanja u okviru 12. Međunarodne konferencije zdravstvenog turizma, čiji je organizator i član ISME/TK 011.

Ovogodišnja tema “Turizam i zelene investicije” obilježena je sa predavanjem o standardizaciji u oblasti turizma, koje je održano u prostorijama JU Škole za srednje i više stručno obrazovanje “Sergije Stanić” u Podgorici. Predsjednica i sekretarka nacionalnog tehničkog komiteta ISME/TK 011: Turizam i srodne usluge su nastavnom osoblju i učenicima, između ostalog, predstavile rad ISME/TK 011, kako na nacionalnom tako i na evropskom i međunarodnom nivou.

U novembru je održan okrugli sto na temu „Kvalitet: ostvarivanje svog konkurentskog potencijala“, u organizaciji Koordinacionog odbora za kvalitet Privredne komore Crne Gore, povodom Svjetskog dana kvaliteta i Evropske nedjelje kvaliteta. Predsjednica tehničkog komiteta ISME/TK 007 je kroz

svoju prezentaciju na temu „Društvena odgovornost i konkurentnost” predstavila rad Komiteta i standard MEST ISO 26000 - Smjernice za društvenu odgovornost.

Okruglom stolu na temu „Društveno odgovorno poslovanje prema zaposlenima”, koji je organizovao Odbor za ekonomske nauke, demografiju i antropologiju Crnogorske akademije nauka i umjetnosti, prisustvovala su dvije članice i tehnička sekretarka tehničkog komiteta ISME/TK 007.

5.6 Međunarodna saradnja u oblasti standardizacije

Institut u kontinuitetu sarađuje sa međunarodnim i evropskim organizacijama za standardizaciju i sa nacionalnim tijelima za standardizaciju drugih država.

5.6.1 Međunarodna organizacija za standardizaciju (ISO)

Institut je tokom 2023. godine izvršavao sve obaveze koje se tiču članstva u Međunarodnoj organizaciji za standardizaciju – ISO u kojoj je punopravni član od jula 2021. godine.

Redovno se glasalo o nacrtima međunarodnih standarda i srodnih dokumenata i učestvovalo u radu ISO radnih tijela. Ostvarivana je intezivna komunikacija sa Centralnim sekretarijatom ISO-a u Ženevi i sekretarijatima tehničkih komiteta i potkomiteta.

Nacionalni tehnički komiteti Instituta iz oblasti turizma, prehrambenih proizvoda, energetske efikasnosti i nafte i naftnih derivata aktivno su učestvovali u procesu razvoja međunarodnih standarda i obezbijedili su sve potrebne nacionalne stavove uzimajući u obzir ekonomske, socijalne i ekološke prioritete Crne Gore.

Više informacija o radu stručnih tijela Instituta dato je u Izvještaju o realizaciji Plana donošenja crnogorskih standarda i srodnih dokumenata za 2023. godinu, koji razmatra i usvaja Vlada Crne Gore, na predlog Upravnog odbora.

Zbog nedostatka finansijskih sredstava za službena putovanja, Institut nije imao delegaciju na 45. zasjedanju Generalne skupštine ISO-a i 57. zasjedanju Komiteta za zemlje u razvoju (ISO/DEVCO), koje je održano u Australiji, već je u ime Crne Gore glasala delegacija Srbije u skladu sa našim opredjeljenjem.

ISO je tokom 2023. godine članovima uputio apel da je poželjno fizičko prisustvo delegacija na generalnim zasjedanjima.

Institut je, u svojstvu punopravnog člana Međunarodne organizacije za standardizaciju (ISO), tokom 2023. godine, aktivno učestvovao na online mjesečnim sastancima koje je organizovao ISO za zemlje članice iz regiona Evrope i Centralne Azije. Sastanci su organizovani u cilju unapređenja saradnje sa drugim nacionalnim tijelima za standardizaciju i podizanja svijesti o regionalnim i međunarodnim aktivnostima iz oblasti standardizacije.

5.6.2 Međunarodna elektrotehnička komisija (IEC)

Institut za standardizaciju Crne Gore je pridruženi član (Associate member) IEC-a od 1.1.2009. godine. Nacionalni komitet za elektroenergetiku Crne Gore (NEC) čine članovi koji su predstavnici

Univerziteta Crne Gore, Ministarstva ekonomije (sada Ministarstva ekonomskog razvoja), Privredne komore Crne Gore, Centra za zaštitu potrošača, MONTINSPEKT-a i Instituta za razvoj i istraživanje u oblasti zaštite na radu.

U skladu sa pravilima standardizacije, članstvo Instituta podrazumijeva imenovanje crnogorskih predstavnika koji će zastupati nacionalna stanovišta po pitanju donošenja međunarodnih standarda iz oblasti elektrotehnike.

Sekretarka Nacionalnog komiteta za elektroenergetiku Crne Gore (NEC) učestvovala je na više "online" foruma sekretara NCa koji su, tokom 2023. godine, organizovani od strane IEC.

5.6.3 Evropski komitet za standardizaciju (CEN) i Evropski komitet za standardizaciju u oblasti elektrotehnike (CENELEC)

Jedan od glavnih ciljeva Instituta je da postane punopravni član Evropskog komiteta za standardizaciju (CEN) i Evropskog komiteta za standardizaciju u oblasti elektrotehnike (CENELEC).

Institut je aplicirao za punopravno članstvo u evropskim organizacijama za standardizaciju 27. decembra 2021. godine.

Tim ocjenjivača je dao pozitivno mišljenje vezano za poslovne procese ISME-a, uspostavljeni dokumentovani sistem menadžmenta, unapređenje IT sistema i istaknute su dobre prakse koje Institut sprovodi posebno u odnosu na potrebe mikro, malih i srednjih preduzeća u Crnoj Gori.

Identifikovano je ukupno osam neusaglašenosti koje se odnose na Zakon o standardizaciji⁶ i na potrebu izrade plana usaglašavanja nacionalnog zakonodavstva koji se pozivaju na JUS standarde.

Institut je Izvještaj sa ocjenjivanja i zvanični stav Evropskih organizacija za standardizaciju (CEN/CENELEC) dostavio organima upravljanja, Skupštini i Upravnom odboru Instituta, Ministarstvu ekonomskog razvoja i turizma, Ministarstvu evropskih poslova i Ministarstvu vanjskih poslova sa namjerom da ukaže na hitnost preuzimanja korektivnih mjera i otklanjanja neusaglašenosti koje predstavljaju barijeru za punopravno članstvo Instituta u CEN/CENELEC, a samim tim i za ispunjavanje obaveze koju Evropska komisija nameće Crnoj Gori kroz Pregovaračko poglavlje 1: Slobodan protok roba i usluga.

U cilju otklanjanja neusaglašenosti, dana 29.08.2023. godine, održan je sastanak između predstavnika MER-a, ISME i CEN-CENELEC-a, putem video konferencije (Microsoft Teams). Cilj sastanka bio je razmatranje zaključaka iz Izvještaja ocjenjivača koji su kolegijalni ocjenjivači CEN-CENELEC-a dostavili Institutu u 2022. godini, odnosno da se usaglase zaključci po pitanju prevazilaženja neusaglašenosti i definišu dalje aktivnosti kreiranja usaglašenog Akcionog plana na putu ISME za punopravno članstvo u CEN-CENELEC.

Zaključak sa održanog sastanka bio je da se nakon sticanja uslova, pripremi jasan Akcioni plan za uklanjanje neusaglašenosti koje su prepoznate kroz Izvještaj ocjenjivača. Data je preporuka da se posebna pažnja obrati na kriterijume transparentnosti i nepristrasnosti kao i na autorska prava, odnosno prava intelektualne svojine uključujući i definisanje obavezujućih standarda kroz legislativu.

---

⁶ Sl. list CG, br. 145/21

Takođe, data je preporuka da se nakon usaglašavanja na nacionalnom nivou (ISME-MER) napravi konsultacija sa MRMC radi blagovremenog uklanjanja neusaglašenosti jer, u suprotnom, tokom novog ocjenjivanja Instituta situacija može biti i skupa i frustrirajuća kako za ISME tako i za CEN-CENELEC.

U periodu od 22. do 24. juna u Beogradu je održano 59. zasjedanje Evropskog komiteta za standardizaciju (CEN), 65. zasjedanje Evropskog komiteta za standardizaciju u oblasti elektrotehnike (CENELEC) i 15. Generalna skupština CEN i CENELEC.

Ovim događajima, u organizaciji Instituta za standardizaciju Srbije prisustvovali su i predstavnici ISME-a (direktor, pomoćnici direktora i šefica Odjeljenja za međunarodnu saradnju).

Na 15. zajedničkoj skupštini CEN-a i CENELEC-a, između ostalog, razmatrani su strateški prioriteti i ključna postignuća, održana je panel diskusija o tridesetogodišnjici jedinstvenog evropskog tržišta. U panel diskusiji učestvovala je zamjenica generalnog direktora Glavne uprave za unutrašnje tržište, industriju, preduzetništvo i mala i srednja preduzeća koja je tom prilikom naglasila važnost koju standardi imaju za jedinstveno tržište i istaknula glavne izazove s kojima se standardizacija suočava kao što su: podrška konkurentnosti evropskoj privredi; razvoj standarda koji mogu pravovremeno odgovoriti na novonastale potrebe i potrebu da se ubrza proces razvoja standarda. Na panelu se govorilo o problemu kašnjenja u ocjenjivanju harmoniziranih standarda u prilog evropskom zakonodavstvu i njihovoj objavi u Službenom listu Evropske unije i pružene su informacije o naporima koji se preduzimaju da se taj proces pojednostavi i prevladaju velika kašnjenja.

Kako bi se osigurala djelatnost evropskih organizacija za standardizaciju i sprovođenje Strategije do 2030. godine, odlučeno je da će se iznos članarine koju plaćaju nacionalne organizacije za standardizaciju povećavati godišnje za oko 5%, a rezervni fond, koji će se osnovati, povećavaće se godišnje kako bi se osigurala finansijska održivost CEN-a i CENELEC-a i njihovog Centra za upravljanje (CCMC).

5.6.4 Evropska organizacija za telekomunikacije - ETSI

ETSI je organizacija koja donosi globalno važeće standarde za Informaciono komunikacione tehnologije (ICT). ETSI radi kao nezavisna i neprofitabilna organizacija sa sjedištem u Sophia Antipolis u Francuskoj. ETSI je službeno priznat od strane Evropske unije kao Evropska organizacija za standarde.

Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost je na 64. sjednici Generalne skupštine Evropskog instituta za telekomunikacione standarde (ETSI) održanoj 18-19. 11.2014. godine u Sophia Antipolis, u Francuskoj, postala punopravni član ETSI.

Institut za standardizaciju Crne Gore, od januara 2015. godine, ima status nacionalne organizacije za standardizaciju (NSO).

Zaključno sa decembrom 2023. godine na nacionalnom nivou usvojeni su svi ETSI standardi i srodni dokumenti za kojima je pokazano interesovanje.

Komisija Codex Alimentarius

U toku 2023. godine zaposlena u Sektoru za standarde (Odsjek za poljoprivredu, prehrambenu, hemijsku, drvnu industriju i šumarstvo) je uredno ažurirala sve mejlove i prosljeđivala informacije Upravi za bezbjednost hrane i Kancelariji Svjetske zdravstvene organizacije, koja se nalazi u Podgorici.

5.6.5 Saradnja sa nacionalnim tijelima za standardizaciju drugih država

U zadnjem kvartalu 2023. godine, na poziv direktora Instituta za standardizaciju Bosne i Hercegovine, Hrvatskog zavoda za norme (HZN) i Slovenačkog instituta za standardizaciju (SIST), delegacija Instituta je posjetila Institute u okruženju.

Cilj posjeta bio je razmjena iskustava, dobre prakse i znanja po pitanjima standardizacije, procesu prijema u punopravno članstvo u evropskim organizacijama za standardizaciju i razmatranje pravaca dalje međusobne saradnje nacionalnih tijela za standardizaciju. Imajući u vidu da su Hrvatska i Slovenija članice EU i punopravne članice CEN/CENELECa razmatrana su pitanja vezano za ispunjavanje zahtjeva za članstvo.

Takođe, shodno Sporazumu o poslovno-tehničkoj saradnji između Instituta za standardizaciju Crne Gore (ISME) i Instituta za standardizaciju Bosne i Hercegovine (ISBIH), a u vezi sa zaključcima posjete delegacije ISME-a, dana 21. i 22. novembra 2023. godine, realizovana je uzvratna posjeta predstavnika Sektora za standarde ISBIH-a, Institutu za standardizaciju Crne Gore. Tokom posjete razmijenjene su dobre prakse u poslovima izrade standarda, koje su bile od obostrane koristi za rad oba Instituta.

Na inicijativu Ambasade Narodne Republike Kine u Crnoj Gori, 07.12.2023. godine u prostorijama Instituta za standardizaciju Crne Gore je održan sastanak između predstavnika Ambasade NR Kine u Crnoj Gori (savjetnik za ekonomsku i trgovinsku saradnju u ambasadi NR Kine u Crnoj Gori, ataše za pitanja ekonomije i trgovine i treći sekretar za pitanja ekonomije i trgovine) sa predstavnicima u Institutu za standardizaciju Crne Gore (direktor, pomoćnici direktora, vodeći inženjer standardizacije za oblast građevinarstva i šefica Odjeljenja za međunarodnu saradnju). Predstavnicima Ambasade su pružene najznačajnije informacije o istorijatu standardizacije u Crnoj Gori, dostignutom stepenu razvoja, o načinima formulisanja i korišćenja standarda u Crnoj Gori u oblasti proizvoda i inženjerskih projekata i usvajanju međunarodnih standarda i evropskih standarda, kao i o tome da postoji spremnost za dalju saradnju sa Narodnom Republikom Kinom u oblasti standardizacije. Razmijenjene su dobre prakse koje će poslužiti za nastavak kontinuiranih aktivnosti usmjerenih ka efikasnijem sprovođenju različitih programa koji za cilj imaju jačanje saradnje. Ovo će rezultirati mjerljivim benefitima cjelokupne društvene zajednice i kreiranju održivog ambijenta dviju strana. Na samom kraju, zaključeno je da će se blagovremeno pristupiti institucijalnom sagledavanju mogućnosti za produblјivanje saradnje na fonu nacionalnih tijela za standarde između NR Kine i Crne Gore, uz podršku Ambasade NR Kine.

5.7 Saradnja na nacionalnom nivou

Polazeći od činjenice da Institut za standardizaciju Crne Gore, kao dio zvanične infrastrukture kvaliteta u Crnoj Gori, programskim sadržajima na mjerljiv način utiče na unapređenje sveukupnog

društvenog pa samim tim i poslovnog ambijenta, u kontinuitetu je posvećen unapređenju saradnje sa društvenim i privrednim asocijacijama u cilju jačanja svijesti o značaju procesa standardizacije.

Početkom 2023. godine zaključen je sporazum o saradnji između JU SSŠ " Spasoje Raspopović" i Instituta za standardizaciju Crne Gore.

Krajem jula 2023. godine zaključen je sporazum o saradnji između Saveza sindikata Crne Gore, Unije slobodnih sindikata Crne Gore i Instituta za standardizaciju Crne Gore.

5.8 Poslovi podrške državnoj upravi

Tokom 2023. godine Institut je intenzivno sarađivao sa organima državne uprave, pružajući konstantnu podršku iz domena standardizacije.

Institut je dao doprinos u realizaciji više nacionalnih strategija/akcionih planova, te donošenjem standarda pružao podršku pri implementaciji tehničkog zakonodavstva. Na taj način je olakšan i ubrzan proces usklađivanja nacionalnog tehničkog zakonodavstva sa evropskom pravnom tekovinom.

Institut je tokom 2023. godine imao predstavnika u Radnoj grupi za pripremu i vođenje pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji (u daljem tekstu: Radna grupa) za oblast pravne tekovine Evropske unije koja se odnosi na pregovaračko poglavlje 1 – Sloboda kretanja robe. Tokom 2023. godine uredno su pripremani izvještaji o realizovanim aktivnostima Instituta i prisustvovalo se sjednicama radne grupe.

U II kvartalu 2023. godine Institut je uputio dopis ministarstvima i tijelima državne uprave, sa zahtjevom da dostave Institutu spiskove standarda koji su im potrebni kao podrška u postupku pripreme zakonodavstva iz njihove nadležnosti, a u cilju uključivanja potrebnih standarda u Program rada i Plan donošenja crnogorskih standarda za 2024. godinu. Svi zahtjevi koji su dostavljeni uključeni su u Godišnji plan donošenja standarda za 2024. godinu.

5.9 Ostale aktivnosti

Institut ima sertifikovan integrisani sistem menadžmenta kvalitetom i bezbjednošću informacija kojim se potvrđuje ispunjavanje zahtjeva standarda ISO 9001 i ISO/IEC 27001. U zadnjem kvartalu 2023. godine uspješno je sprovedena nadzorna provjera i provjerivači su utvrdili da Institut uspješno primenjuje i održava sistem, kao i da vrši njegovo stalno unapređenje, u skladu sa zahtjevima standarda.

U zadnjem kvartalu 2023. godine rad Instituta je kontrolisan od strane Državne revizorske Institucije (DRI) i Institut je dobio dvostruko pozitivno mišljenje (Izveštaj o reviziji godišnjeg finansijskog izvještaja i pravilnosti poslovanja Instituta za standardizaciju Crne Gore za 2022. godinu br. 03-035/24-270/8).

Mišljenje o finansijskoj reviziji je pozitivno, bez primjedbi i preporuka, dok pozitivno Mišljenje na pravilnosti rada prate preporuke, odnosno skretanje pažnje. Izrečene preporuke se, u dobroj mjeri,

odnose na aktivnosti koje su u nadležnosti Osnivača, odnosno nadležnog Ministarstva ekonomskog razvoja.

6 IMOVINA INSTITUTA

U periodu od 29.12.2023. godine do 19.01.2024. godine u Institutu je izvršen popis opreme, kancelarijskog materijala, sitnog inventara, gotovine u blagajni i na žiro-računu, kao i popis neizmirenih obaveza sa stanjem na dan 31.12.2023. godine.

Popis je urađen u skladu sa Odlukom o popisu i obrazovanju komisije za popis br. 03-082-700/23 od 06.12.2023. godine i Uputstvom za rad komisije za popis br. 03-082-700-3/23 od 06.12.2023. godine.

Komisija je utvrdila da ne postoje razlike između stvarnog i knjigovodstvenog stanja u dijelu popisane opreme, kancelarijskog namještaja i sitnog inventara.

Nabavna vrijednost opreme, kancelarijskog namještaja i nematerijalnih ulaganja, iznosila je 345.398,27 €, a sadašnja vrednost je 124.224,37 €.

7 PROSTORNI KAPACITETI

Institut za standardizaciju Crne Gore nema riješeno pitanje poslovnog prostora. U 2023. godini su korištene zakupljene prostorije Crvenog krsta Crne Gore, na adresi Jovana Tomaševića br. 6 u Podgorici.

Očekujemo da će Osnivač u narednom periodu obezbijediti dugoročno adekvatniji poslovni prostor za rad Instituta.

INSTITUT ZA STANDARDIZACIJU CRNE GORE

FINANSIJSKI IZVJEŠTAJ ZA 2023. GODINU

Predlog

Podgorica, _____ 2024. godine

SADRŽAJ:

1	UVODNE NAPOMENE.....	3
2	FINANSIRANJE U 2023. GODINI	4
2.1	Pregled izvršenja tekućeg budžeta za period 01.01.2023 – 31.12.2023 godine	6
2.2	Obrazloženje budžetskih stavki.....	7
2.3	Prihodi ostvareni sopstvenom djelatnošću Instituta	9
3	IMOVINA INSTITUTA	10
4	NEIZMIRENE OBAVEZE	11
4.1	Kratkoročne obaveze	11
4.2	Obaveze za neizmirene poreze i doprinose (iz prethodnih godina)	11
5	IZVJEŠTAJ O NOVČANIM TOKOVIMA	12
6	IZVJEŠTAJ O NEIZMIRENIM OBAVEZAMA	12

1 UVODNE NAPOMENE

Shodno članu 7 Zakona o standardizaciji¹ poslove standardizacije u Crnoj Gori, kao svoju osnovnu djelatnost, obavlja Institut za standardizaciju Crne Gore (u daljem tekstu: Institut), kao nezavisno nacionalno tijelo za standardizaciju koje vrši poslove od javnog interesa.

Osnivač Instituta je Vlada Crne Gore (u daljem tekstu: Osnivač).

Institut se upisuje u Centralni registar privrednih subjekata.

Institut je jedino nacionalno tijelo za standardizaciju u Crnoj Gori. Registrovan je u Centralnom registru privrednih subjekata, sa registarskim brojem: 100000144, matičnim brojem/PIB: 02659638, pod šifrom djelatnosti 8413 - Uređenje poslovanja i doprinos uspješnijem poslovanju u oblasti ekonomije, kao Ostali oblici obavljanja privredne djelatnosti.

Članom 16 stav 1 tačka 4 Zakona predviđeno je da Upravni odbor “utvrđuje izvještaj o realizaciji Programa rada, Izvještaj o realizaciji Godišnjeg plana i Finansijski izvještaj za prethodnu godinu i dostavlja ih Osnivaču na razmatranje i usvajanje”.

Članom 18 stav 1 tačka 6 Zakona predviđeno je da direktor Instituta “priprema i dostavlja Upravnom odboru: Program rada kao i njegove izmjene i dopune, Godišnji plan i Finansijski plan; Izvještaj o realizaciji Programa rada, Izvještaj o realizaciji Godišnjeg plana i Finansijski izvještaj za prethodnu godinu.”

Članom 20 Zakona se definiše finansiranje Instituta, “Prihodi koji se ostvare naplatom članarina u Institutu, prodajom crnogorskih standarda, srodnih dokumenata i drugih publikacija, pružanjem usluga od strane Instituta i drugi prihodi ostvareni u skladu sa zakonom su prihodi budžeta Crne Gore.”

Shodno ovakvom pravnom okviru Institut je pripremio ovaj Finansijski izvještaj.

---

¹ Sl. list CG, br. 145/21 od 31.12.2021

2 FINANSIRANJE U 2023. GODINI

U 2023. godini Institut za standardizaciju Crne Gore finansirao se u skladu sa članom 20 Zakona o standardizaciji², kojim je predviđeno da se sredstva za rad Instituta obezbjeđuju iz budžeta Crne Gore.

Prihodi koji se ostvare naplatom članarina u Institutu, prodajom crnogorskih standarda, srodnih dokumenata i drugih publikacija, pružanjem usluga od strane Instituta i drugi prihodi ostvareni u skladu sa Zakonom su prihodi budžeta Crne Gore.

Sredstva iz stava 1 ovog člana obezbjeđuju se za sprovođenje aktivnosti utvrđenih Programom rada i Godišnjim planom, plaćanje članarine međunarodnim i evropskim organizacijama za standardizaciju i sprovođenje međunarodne saradnje u ime Crne Gore u oblasti standardizacije.

Institut je, u skladu sa obavezama, pripremio Program rada za 2023. na osnovu koga je sačinjen Finansijski plan sa jasno iskazanim finansijskim potrebama po svakoj aktivnosti. Akti su usvojeni od strane upravne strukture Instituta.

Do 01. januara 2023. godine Institut je imao svoj žiro-račun i sredstva opredijeljena Zakonom o budžetu transferisana su mjesečno na žiro-račun Instituta.

Počev od 01.01.2023. godine Institut je uvršten u potrošačke jedinice budžeta tako da je priprema finansijskog plana i mjesečnog plana potrošnje za 2023. godinu izvršena u skladu sa budžetskom klasifikacijom.

Zakonom o budžetu³ za 2023. godinu, Institutu za standardizaciju Crne Gore su dodeljena sredstva kroz:

- **Program: 15 030** (Industrijski i regionalni razvoj);
- **Potprogram: 15 030 002** (Standardizacija i akreditacija) i
- **Aktivnost: 15 030 002 002** (Razvoj i usvajanje standarda).

Od Finansijskim planom predviđenih 525.000,00 €, Institutu je opredijeljeno 510.000,00 € odnosno 15.000,00€ manje. Za taj iznos umanjena je stavka „Bruto zarade i doprinosi na teret poslodavca“.

Treba napomenuti da je svo poslovanje Instituta tokom 2023. godine obavljano preko trezora.

Shodno Zakonu, prihodi koje je Institut ostvarivao obavljenjem sopstvene delatnosti uplaćivani su, takođe, direktno na račun trezora.

Prodaja crnogorskih standarda i srodnih dokumenata i standarda i srodnih dokumenata drugih nacionalnih tijela za standardizaciju sa kojima Institut ima potpisane ugovore o saradnji, kao i usluga koje iz ove oblasti Institut pruža zainteresovanim stranama, vršila se u skladu sa:

- Cjenovnikom standarda i srodnih dokumenata⁴ koji je usvojen od strane Upravnog odbora;

² Službeni list Crne Gore", br. 145/21 od 31.12.2021

³ Službeni list Crne Gore", br. 152/22 od 30.12.2022, 106/23 od 29.11.2023

⁴ Sl. list CG br. 29/08

- Cjenovnikom ostalih usluga Instituta za standardizaciju Crne Gore⁵, koji je usvojen od strane Upravnog odbora i
- Ugovorima o saradnji sa pojedinim subjektima.

Kvalitetnijoj dostupnosti standarda i usluga doprinijela je implementacija informatičke platforme, tako da je Institut bio u mogućnosti da obezbijedi zainteresovanim stranama u Crnoj Gori bilo koji standard koji im je potreban, bez obzira na autora i izvor i to na veoma kvalitetan i pouzdan način. Posebno je važno naglasiti da informatička platforma obezbjeđuje pružanje usluga svim zainteresovanim stranama na bilo kojoj destinaciji koja ima pristup internetu. Kako je bilo nemoguće da se ove uplate vrše preko računa budžeta, uplate su vršene na žiro-račun Instituta kod hipotekarne banke i prenošene na račun trezora.

Visina članarine, tokom 2023. godine, za članove Instituta, definisana je Odlukom o visini članarine za 2023. godinu u Institutu za standardizaciju br. 02-070-3/23 od 30.01.2023. godine. Za privredna društva, preduzeća i druga pravna lica koja ostvaruju dobit visina članarine utvrđuje se na osnovu broja zaposlenih. Za pravna lica koja ne ostvaruju dobit visina članarine se određuje na osnovu vrste njihove djelatnosti.

---

⁵ Sl. list CG br. 81/21

2.1 Pregled izvršenja tekućeg budžeta za period 01.01.2023 – 31.12.2023 godine

			TEKUĆI BUDŽET	IZVRŠENJE
Aktivnost 15 030 002 002		Razvoj i usvajanje standarda	510.000,00	
	4	Izdaci	510.000,00	
	41	Tekući izdaci	510.000,00	479.907,85
	411	Bruto zarade i doprinosi na teret poslodavca	285.729,22	285.643,48
411	411-1	Neto zarade	214.328,70	212.401,81
411	411-2	Porez na zarade	11.198,76	10.709,22
411	411-3	Doprinosi na teret zaposlenog	40.067,64	41.147,53
411	411-4	Doprinosi na teret poslodavca	18.454,24	19.778,53
411	411-5	Opštinski prirez	1.679,88	1.606,39
	412	Ostala lična primanja	47.850,78	46.929,36
411	412-7	Ostale naknade	47.850,78	46.929,36
	413	Rashodi za materijal	13.000,00	10.254,77
411	413-1	Administrativni materijal	5.000,00	4.852,61
411	413-4	Rashodi za energiju	5.600,00	3.522,70
411	413-5	Rashodi za gorivo	2.400,00	1.879,46
	414	Rashodi za usluge	31.320,00	17.125,11
411	414-1	Službena putovanja	13.000,00	6.988,20
411	414-2	Reprezentacija	4.500,00	4.191,98
411	414-3	Komunikacione usluge	4.500,00	3.611,48
411	414-4	Bankarske usluge i negativne kursne razlike	1.750,00	468,83
411	414-8	Usluge stručnog usavršavanja	1.500,00	
411	414-9	Ostale usluge	6.070,00	1.864,62
	415	Rashodi za tekuće održavanje	7.500,00	6.573,94
411	415-3	Tekuće održavanje opreme	7.500,00	6.573,94
	417	Renta	25.700,00	23.531,20
411	417-1	Zakup objekata	25.700,00	23.531,20
	419	Ostali izdaci	98.900,00	89.849,99
411	419-1	Izdaci po osnovu isplate ugovora o djelu	9.000,00	9.220,41
411	419-2	Izdaci po osnovu troškova sudskih postupaka	500,00	
411	419-3	Izrada i održavanje softvera	5.000,00	
411	419-4	Osiguranje	1.100,00	1.000,00
411	419-5	Kontribucije za članstvo u domaćim i međunarodnim organizacijama	77.200,00	77.200,00
411	419-6	Komunalne naknade	1.500,00	1.109,58
411	419-8	Takse	100,00	
411	419-9	Ostalo	4.500,00	1.320,00

2.2 Obrazloženje budžetskih stavki

Najveći dio utrošenih sredstava odnosi se na zarade. U Institutu je tokom 2023. godine bilo 20 stalno zaposlenih (uključujući i direktora Instituta). Mjesečne zarade su redovno isplaćivane kao i svi pripadajući doprinosi, u skladu sa propisima.

1. Bruto zarade i doprinosi na teret poslodavca	285.643,48 €
--	---------------------

Struktura troškova koji se odnose na zarade je sljedeća:

<i>a. troškovi neto zarada</i>	212.401,81 €
<i>b. troškovi poreza na zarade</i>	10.709,22 €
<i>c. doprinosi na teret zaposlenog</i>	41.147,53 €
<i>d. doprinosi i druge dažbine na teret poslodavca</i>	19.778,53 €
<i>e. opštinski prirez</i>	1.606,39 €

2. Ostala lična primanja	46.929,36 €
---------------------------------	--------------------

U okviru stavke ostalih ličnih primanja obuhvaćene su isplate:

<i>a. naknade članovima Upravnog Odbora</i>	34.685,00 €
<i>b. naknade članovima Skupštine Instituta</i>	2.622,39 €
<i>c. ostale isplate</i>	9.621,97 €

Ostale isplate obuhvataju:

- isplatu varijabile zaposlenima, koji su ispunili uslove i pokazali izvanredne poslovne rezultate. Naime, Rješenjem o isplati varijabilnog dijela zarade (broj 03-430-741/23 od 19.12.2023. godine), iz sredstava tekućeg poslovanja, zaposlenima u Institutu isplaćena je varijabila u bruto iznosu 6.736,72 €. Plaćeni su i svi pripadajući porezi i doprinosi.
- isplata zaposlenima damama povodom 8. marta (u skladu sa finansijskim Planom). Naime, shodno Odluci broj 03-430-114/23 od 02.03.2023. godine zaposlenim ženama u Institutu isplaćeno je po 60,00 €. (1085,25 bruto)
- isplata shodno Odluci 03-430-37-1/23 od 24.01.2023. godine i Odluci 03-430-482-2/23 od 15.09.2023. godine isplaćeno je po 900,00 €.

3. Izdaci za materijal	10.254,77 €
-------------------------------	--------------------

Ovom stavkom obuhvaćeni su troškovi:

<i>a. materijala</i>	4.852,61 €
----------------------	------------

Ovom stavkom obuhvaćeni su troškovi kancelarijskog materijala, materijala utrošenog za održavanje službenog auta i opreme, režijskog materijala, sitnog inventara, sredstava za održavanje higijene i plaćanje provizije po Ugovoru o prodaji ISO i IEC standarda.

<i>a. električne energije</i>	3.522,70 €
<i>b. gorivo za službeno vozilo</i>	1.879,46 €
4. Izdaci za usluge	17.125,11 €

Ovom stavkom obuhvaćeni su troškovi:

<i>a. troškovi službenih putovanja</i>	6.988,20 €
<i>b. troškovi reprezentacije</i>	4.191,98 €
<i>c. troškovi komunikacije odnosno telefonski troškovi i troškovi ADSL-a</i>	3.611,48 €
<i>d. troškovi bankarskih provizija (vezano za domaći i inostrani platni promet)</i>	468,83 €
<i>e. troškovi ostalih usluga</i>	1.864,62 €

Troškovi ostalih usluga obuhvataju izdatke za izradu reklamnog materijala, izdatke za mjesečnu pretplatu ZOOM aplikacije, obnovu sertifikata, obnovu domena.

1. Tekuće održavanje	6.573,94 €
<i>a. Usluge tekućeg održavanja opreme, održavanje i registracija službenog vozila</i>	1.444,34 €
<i>b. Održavanje Poslovno informacionog sistema Instituta DOC4ME i ERP4ME</i>	2.129,60 €
<i>c. Pružanje usluga IT podrške i održavanje NSB soft sistema</i>	3.000,00 €

2. Izdaci za rentu	23.531,20 €
<i>a. zakup poslovnog prostora tokom 2023. godine</i>	22.000,00 €
<i>b. zakup garažnog mjesta za službeno vozilo</i>	581,20 €
<i>c. zakup parking mjesta za službeno vozilo</i>	400,00 €
<i>d. zakup magacina, za čuvanje namještaja i opreme koja se trenutno ne koristi</i>	550,00 €

3. Ostali izdaci	89.849,99 €
<i>a. Izdaci po osnovu isplate Ugovora o djelu</i>	<i>9.220,41 €</i>
– <i>Tokom 2023. godine poslove vezane za informacijski sistem obavljao je izvršilac po osnovu Ugovora o djelu. Za tu namjenu, shodno potpisanim Ugovorima o djelu, isplaćeno je:</i>	<i>8.482,71 €</i>
– <i>Tokom 2023. godine Institut je organizovao seminare iz oblasti standardizacije. Realizacija seminara zahtijevala je angažovanje predavača sa kojima su zaključivani Ugovori o djelu. Po tom osnovu isplaćeno je:</i>	<i>737,70 €</i>
<i>b. Mjesečne premije osiguranja za zaposlene</i>	<i>1.000,00 €</i>
<i>c. Komunalne naknade</i>	<i>1.109,58 €</i>
<i>d. Ostalo</i>	<i>1.320,00 €</i>
<i>e. Članarine prema međunarodnim i evropskim organizacijama za standardizaciju</i>	<i>77.200,00 €</i>

2.3 Prihodi ostvareni sopstvenom djelatnošću Instituta

Shodno Zakonu o standardizaciji, prihodi koje Institut ostvari svojom djelatnošću su prihodi Budžeta Crne Gore.

Sopstveni (primici ostvareni djelatnošću Instituta)	26.625,85 €
--	--------------------

Primici koji se ostvaruju djelatnošću Instituta obuhvataju:

- prodaju standarda srodnih dokumenata i drugih publikacija;
- naplatu članarine;
- naplatu usluga;
- iz drugih izvora.

<i>a. prodaja standarda i srodnih dokumenata</i>	<i>19.641,47 €</i>
--	--------------------

U 2023. godini prodato je **573** standarda po cijenama definisanim Cjenovnikom⁶.

<i>b. usluge onlajn čitanje standarda</i>	<i>532,38 €</i>
---	-----------------

Ovo je još jedna od usluga koje smo obezbijedili kroz tehnološku platformu na čijoj popularizaciji i dostupnosti treba raditi i na marketinškom planu, kako bi postigli što veće korišćenje, pogotovo na prostoru na kojem se koristi ista jezička osnova i gdje nema jezičkih barijera.

<i>c. članarine</i>	<i>2.760,00 €</i>
---------------------	-------------------

U 2023. godini uplatu članarine⁷ je realizovalo 14 članova Instituta i to: Privredna Komora, Građevinski fakultet, Mašinski fakultet, Institut Sigurnost, ABG Test, Tara Aerospace,

– ⁶ Cjenovnik standarda i srodnih dokumenata koji je usvojen od strane Upravnog odbora i objavljen u „Sl. listu CG“ 29/08
– ⁷ U skladu sa Pravilnikom o članstvu u Institutu za standardizaciju Crne Gore br 46/I/21 od 03.02.2021. godine.

Montinspekt, Građevinski institut Montenegro, Institut za javno zdravlje CG, JU Zavod za geološka istraživanja, Jugopetrol AD, Zavod za metrologiju, EPCG i Institut za transport.

d. kotizacija za seminare

3.392,00 €

Imajući u vidu djelatnost Instituta, ali i potrebe zainteresovanih strana, odnosno tržišta i okruženja, jasno je da postoji potreba za većom edukacijom i promocijom standarda. Ovo naravno i u dijelu samog promovisanja oblasti koje standardi obuhvataju ali i konkretnih znanja iz primjene i implementacije standarda.

Posjećenost i finansijski pokazatelji su potvrdili neophodnost organizacije ovakvih događaja, što će Institut nastaviti i ubuduće, uz konstantan napor za organizaciona i kadrovska poboljšanja.

Tabela 1: Termini održavanja seminara u 2023 godini

Datum održavanja seminara	Naziv seminara
28.11.2023	Standardi za bezbjednost i kvalitet hrane
14.12.2023	ISO 14001 u kontekstu globalnih inicijativa vezanih za životnu sredinu
20.12.2023	Obuka za standarde MEST EN ISO/IEC 27001:2023 i MEST EN ISO/IEC 27002: 2023

e. usluga izdavanja opreme po Ugovoru

300,00 €

01.02.2023. godine sklopljen je Ugovor o zakupu opreme sa JU Zavod za geološka istraživanja. Predmet Ugovora bio je zakup elektro-mehaničkih makaza.

3 IMOVINA INSTITUTA

U periodu od 29.12.2023. godine do 19.01.2024 godine u Institutu je izvršen popis opreme, kancelarijskog materijala, sitnog inventara, gotovine u blagajni i na žiro-računu, kao i popis obaveza sa stanjem na dan 31.12.2023. godine.

Popis je urađen u skladu sa Odlukom o popisu i obrazovanju komisije za popis br. 03-082-700/23 od 06.12.2023 godine i Uputstvom za rad komisije za popis br.03-082-700-3/23 od 06.12.2023. godine.

Komisija je utvrdila da ne postoje razlike između stvarnog i knjigovodstvenog stanja u dijelu popisane opreme, kancelarijskog namještaja i sitnog inventara.

Nabavna vrijednost opreme, kancelarijskog materijala i nematerijalnih ulaganja, iznosila je 345.398,27 €, a sadašnja vrijednost je 124.224,37 €.

Dat je predlog da je zbog fizičke i funkcionalne neispravnosti potrebno rashodovati imovinu čija je sadašnja vrijednost 175,83 €.

4 NEIZMIRENE OBAVEZE

Na dan 31.12.2023. godine ostao je neizmiren dio kratkoročnih obaveza prema dobavljačima; naknada članovima UO za decembar 2023. godine kao i jedan dio obaveza za poreze i doprinose po osnovu ostalih isplata zaposlenima (u prethodnim godinama) i isplaćenih naknada prethodnom sazivu Upravnog odbora.

4.1 Kratkoročne obaveze

Tabela 2: Prikaz kratkoročnih obaveza

R. br.	Naziv dobavljača	Iznos (€)
1.	B-one	193,60
2.	Crveni krst	39,78
3.	Hifa oil	29,98
4.	Lovćen osiguranje	168,00
5.	Pivako Montenegro	6,00
6.	Pošta Crne Gore	3,00
7.	Restoran Desetka	264,00
8.	Riva Print	841,41
9.	Naknada članovima UO za decembar mjesec 2023. god	3.154,52
Ukupno:		4.700,29

U decembru 2023. godine kroz glavnu knjigu proknjiženi su računi za članarinu prema ISO-u i IEC-u ali nijesu prikazani kao zaostala obaveza zato što se odnose na 2024. godinu.

4.2 Obaveze za neizmirene poreze i doprinose (iz prethodnih godina)

Obaveze za zaostale doprinose na dan 31.12.2023. godine iznosile su **25.058,50 €**. Dio obaveza, u iznosu od 23.648,62 € odnosi se na neuplaćene doprinose prilikom isplate varijabile zaposlenima na kraju 2014. i na kraju 2015. godine.

Struktura dugovanja je sledeća:

<i>a. Porez</i>	<i>1.941,35 €</i>
<i>b. Doprinosi na teret zaposlenog</i>	<i>14.115,39 €</i>
<i>c. Doprinosi na teret poslodavca</i>	<i>6.417,70 €</i>
<i>d. Opštinski prirez</i>	<i>1.174,18 €</i>

Takođe, postoji i dio dugovanja za doprinose prema članovima prethodnog saziva Upravnog odbora Instituta u iznosu od **1.409,88 €**. Dug se odnosi na period od 07/2013. godine do 02/2016. godine.

5 IZVJEŠTAJ O NOVČANIM TOKOVIMA				
Redni broj	NOVČANI TOK-EKONOMSKA KLASIFIKACIJA	Plan	Izvršenje	
			Prethodna godina	Tekuća godina
1	2	3	4	5
1	PRIMICI			
1.1	Opšti prihodi	510.000,00		479.907,85
1.2	Namjenski prihodi			
1.3	Sopstveni prihodi			
1.4	Donacije			
1.5	Pozajmice i krediti			
I	Ukupno primici (1.1+1.2+1.3+1.4+1.5)	510.000,00		479.907,85
2	IZDACI			
2.1	Tekući izdaci	510.000,00		479.907,85
2.1.1	Bruto zarade i doprinosi na teret poslodavca	285.729,22		285.643,48
2.1.2	Ostala lična primanja	47.850,78		46.929,36
2.1.3	Rashodi za materijal	13.000,00		10.254,77
2.1.4	Rashodi za usluge	31.320,00		17.125,11
2.1.5	Tekuće održavanje	7.500,00		6.573,94
2.1.6	Kamate			
2.1.7	Renta	25.700,00		23.531,20
2.1.8	Subvencije			
2.1.9	Ostali izdaci	98.900,00		89.849,99
2.2.	Transferi za socijalnu zaštitu			
2.2.1	Prava iz oblasti socijalne zaštite			
2.2.2	Sredstva za tehnološke viškove			
2.2.3	Prava iz oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja			
2.2.4	Ostala prava iz oblasti zdravstvene zaštite			
2.2.5	Ostala prava iz oblasti zdravstvenog osiguranja			
2.3.	Transferi institucijama, pojedincima, nevladinom i javnom sektoru			
2.4.	Kapitalni izdaci			
2.5.	Pozajmice i krediti			
2.6.	Otplata dugova			
2.7.	Rezerve			
II	Ukupno izdaci (2.1 + 2.2 + 2.3 + 2.4 + 2.5 +2.6 +2.7)	510.000,00		479.907,85

6 IZVJEŠTAJ O NEIZMIRENIM OBAVEZAMA				
--	--	--	--	--

Redni broj	OPIS	Stanje obaveza na dan 31.12. prethodne godine	Stanje obaveza na kraju izvještajnog perioda
1	2	3	4
1	Obaveze za tekuće izdatke (1.1+1.2+1.3)		
1.1	Obaveze za bruto zarade i doprinose na teret poslodavca	23.648,00	23.648,00
1.2	Obaveze za ostala lična primanja	1.410,00	4.565,00
1.3	Obaveze za ostale tekuće izdatke		1.546,00
2	Obaveze po transferima za socijalnu zaštitu		
3	Obaveze za transfere institucijama, pojedincima i kreditima		
4	Obaveze za kapitalne izdatke		
5	Obaveze po pozajmicama i kreditima		
6	Obaveze po osnovu otplate dugova		
7	Obaveze iz rezervi		
8	Stanje obaveza na kraju perioda (1+2+3+4+5+6+7)	25.058,00	29.759,00